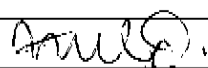
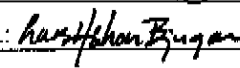

Bakgrunn for KU-program

Søker/sak:	Nord-Norsk Vindkraft AS/Sleneset vindpark med tilhørende infrastruktur		
Fylke/kommuner:	Nordland/Lurøy og Rana		
Ansvarlig:	Arne Olsen, KTE	Sign.:	
Saksbehandler:	Lars Håkon Bjugan, KTE	Sign.:	
Dato:	30.06.2004		
Vår ref.:	NVE 200301599-67 kte/lhb	KTE:	34/04
Sendes til:	Nord-Norsk Vindkraft AS, alle hørings- og orienteringsinstanser		

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Nord-Norsk Vindkraft AS: Melding om vindpark på Sleneset med tilhørende nettilknytning. Sammenfatning av høringsuttalelser og begrunnelse for konsekvensutredningsprogram

Innhold

1.	Innledning.....	1
2.	Behandlingsprosessen.....	2
2.1	Høring.....	2
2.2	Møter.....	3
3.	Innkomne høringsuttalelser.....	3
3.1	Merknader til opprinnelig melding.....	3
3.1.1	Merknader fra kommunale og regionale myndigheter.....	3
3.1.2	Merknader fra sentrale myndigheter og interesseorganisasjoner.....	8
3.1.3	Merknader fra grunneiere, rettighetshavere og privatpersoner.....	11
3.2	Merknader til planlagt utvidelse av vindparken.....	13
3.2.1	Merknader fra kommunale og regionale myndigheter.....	13
3.2.2	Merknader fra sentrale myndigheter og interesseorganisasjoner.....	18
3.2.3	Merknader fra grunneiere, rettighetshavere, foreninger og privatpersoner.....	23
3.3	Merknader fra Miljøverndepartementet til forelagt konsekvensutredningsprogram.....	24
4.	NVEs vurderinger.....	24
4.1	Supplerende utredningskrav til det foreslåtte KU-programmet.....	25
4.2	Utredningskrav som ikke er tatt med i KU-programmet.....	29

1. Innledning

Nord-Norsk Vindkraft AS (NNV) meldte 7.8.03 en vindpark på Sleneset i Lurøy kommune i Nordland i medhold av plan- og bygningsloven kap VII-a § 3. Tiltakshaver fremmet 11.11.03 en tilleggsmelding som omhandlet et nytt område B øst for det opprinnelige planområdet A.

NVE fant det hensiktsmessig å behandle planene på Sleneset parallelt. Den planlagte utvidelsen av *Sleneset vindpark vil da komme inn som eget punkt i KU-programmet som NVE fastsetter for Sleneset vindpark*. Det vil da være opp til tiltakshaver om ett eller begge alternativene eventuelt vil omsøkes når konsekvensutredningen er gjennomført.

I område A planlegger tiltakshaver inntil 40 vindturbiner, noe som avhengig av størrelsen på vindturbinene vil kunne gi vindpark med en installert effekt på opptil 105 MW. I område B planlegger tiltakshaver inntil 42 vindturbiner, noe som vil kunne gi en installert effekt på opptil 111 MW.

Samlet omfatter planene en vindpark med inntil 82 vindturbiner og en samlet installert effekt på opptil 216 MW. Totalhøyden på vindturbinene vil kunne bli opptil 135 meter, og vil hver ha en installert effekt på mellom 2 og 3 MW. Tiltakshaver har fremmet tre alternativer for å knytte vindparken til det eksisterende 132 kV krafledningsnett;

- Det ene alternativet er planlagt som 132 kV sjøkabel fra vindparken til Urdvika, og videre som 132 kV luftledning inn til Øresvik transformatorstasjon. Alternativet har en totallengde på ca 35 km.
- Det andre alternativet er planlagt som 132 kV sjøkabel fra vindparken til Stokkvågen, og videre som 132 kV luftledning til Øresvik transformatorstasjon. Alternativet har en totallengde på ca 40 km.
- Det tredje alternativet er planlagt som 132 sjøkabel fra vindparken til Stokkvågen, og videre som 132 kV luftledning til Sila, derfra som 132 kV sjøkabel over Sila, og videre som 132 kV luftledning fram til ny koplingsstasjon ved Øvre Helgåa på regionalnettslinjen mellom Øresvik og Sjona. Alternativet har en totallengde på ca 46 km.

Vindparken med tilhørende nettilknytning berører Lurøy og Rana kommuner.

Den opprinnelige meldingen fra Nord-Norsk Vindkraft AS inneholdt et forslag til konsekvensutredningsprogram for det planlagte tiltaket. Tiltakshaver forutsetter i tilleggsmeldingen at utvidelsen ikke vil få andre konsekvenser enn det som var foreslått utredet i den opprinnelige meldingen.

I dette notatet sammenfattes de høringsuttalelser som er kommet inn til NNV sin melding og tilleggsmelding. På grunnlag av de foreslåtte konsekvensutredningsprogrammene, innkomne merknader og NVEs egne vurderinger, fastsetter NVE ett konsekvensutredningsprogram (KU-program) for vindparken med tilhørende nettilknytning. KU-programmet meddeles tiltakshaver i eget brev.

2. Behandlingsprosessen

2.1 Høring

NNV sin melding ble sendt på høring 14.8.03 med høringsfrist til 31.10.03.

Meldingen ble sendt på høring til følgende instanser; Lurøy kommune, Fylkesmannen i Nordland, Nordland fylkeskommune, Direktoratet for naturforvaltning, Riksantikvaren, Statens Forurensningstilsyn, Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Bellona, Norsk Ornitologisk Forening, Den Norske Turistforening, Norges Jeger- og Fiskeforbund, Luftfartstilsynet, Forsvarsbygg, Telenor, Statnett SF og HelgelandsKraft AS.

Meldingen ble sendt på orientering til Olje- og energidepartementet, Miljøverndepartementet, *Direktoratet for brann- og sikkerhet, Enova og Norsk institutt for by- og regionsforskning.*

NNV sin tilleggsmelding ble sendt på høring 21.11.03. Høringsfristen for merknader til den planlagte utvidelsen ble satt til 30.1.04. NVE gjorde oppmerksom på at det etter høringsfristens utløp ville bli fastsatt ett konsekvensutredningsprogram som omfattet begge planområdene. NVE presisterte at ytterligere kommentarer og innspill til KU-programmet kun skulle omfatte den planlagte utvidelsen av Sleneset vindpark.

Tilleggsmeldingen ble sendt på høring til følgende instanser; Lurøy kommune, Rana kommune, Fylkesmannen i Nordland, Nordland fylkeskommune, Sametinget, Reindriftsforvaltningen i Nordland, Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt, Direktoratet for Naturforvaltning, Riksantikvaren, Statens Forurensningstilsyn, Norges Naturvernforbund, Naturvernforbundet i Nordland, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Bellona, Norsk Ornitologisk Forening, Den Norske Turistforening, Norges Jeger- og Fiskeforbund, Luftfartstilsynet, Kystverket Nordland, Fiskeridirektoratet – Region Nordland, Forsvarsbygg, Telenor, Statnett SF, HelgelandsKraft AS, SKS Nett AS, og Walter og Vibcke Nielsen.

Tilleggsmeldingen ble sendt på orientering til Olje- og energidepartementet, Miljøverndepartementet, Direktoratet for brann- og sikkerhet og Enova.

Utsending av melding, tilleggsmelding, utlegging til offentlig ettersyn og innbydelse til offentlig møte, ble kunngjort i Norsk Lysingsblad, Rana Blad og Helgelands Blad.

2.2 Møter

NVE arrangerte offentlig møte på Moflag grendehus på Sleneset 11.9.03. På møtet orienterte NVE om behandlingsprosessen for meldingen. NNV orienterte hovedsakelig om det opprinnelige prosjektet, men også om den planlagte utvidelsen. Tiltakshaver orienterte samtidig om planene for gjennomføring. På Sleneset deltok ca 150 mennesker på møtet.

Samme dag ble det holdt orienteringsmøte for Lurøy kommune i Fjærkroa på Sleneset. I møtet deltok representanter fra Lurøy kommune, Fylkesmannen i Nordland, NVE og tiltakshaver. NVE og tiltakshaver holdt samme orientering som på det offentlige møtet.

3. Innkomne høringsuttalelser

3.1 Merknader til opprinnelig melding

Det har kommet inn 16 uttalelser til den opprinnelige meldingen og forslaget til konsekvensutredningsprogram.

3.1.1 Merknader fra kommunale og regionale myndigheter

Lurøy kommune formidler i brev formannskapetets vedtak i møte 15.10.03. Av brevet går det frem at Lurøy kommune synes det forslåtte utredningsprogrammet i det alt vesentligste vil være dekkende for de problemstillinger en lokalt ønsker belyst i saksutredningen.

Kommunen vil imidlertid kreve at hensyn til reindriften i området, valg av kraftledningsalternativ og valg av oppstillingsmønster for vindturbinene, hvor best mulig orden og rytme sett ut fra landskapstilpasning og visuell påvirkning, blir ivarettatt i konsekvensutredningen og fullgodt vektlagt.

Fylkesmannen i Nordland uttalelse av 6.11.03 omhandler innledningsvis en omtale av de miljøpolitiske retningslinjene nedfelt i stortingsmeldinger vedrørende energipolitikken, Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand samt biologisk mangfold.

Generelt er fylkesmannen positiv til etablering av vindparker i Nordland. Imidlertid savner fylkesmannen en mer helhetlig vurdering knyttet til egnede arealer for etablering av vindkraft i Norge, herunder også Nordland. Fylkesmannen mener det er svært uheldig at regionale myndigheter ikke har vært kontaktet i forkant av planleggingen, slik at konflikten knyttet til Solvær-øyene kunne vært belyst på et tidligere tidspunkt. I meldingen savner fylkesmannen sterkt forslag om alternative områder for lokalisering av vindparken.

Ut fra de natur- og miljøverdiene som fylkesmannen kjenner i dag, er fylkesmannen kritisk til hvorvidt en vindpark på Slencset lar seg forene med naturverdiene i området. Fylkesmannen påpeker at planområdet inngår i kjerneområdet for hubro, og er et svært viktig hekkeområde i regional og nasjonal sammenheng for denne arten. Fylkesmannen påpeker videre at hubro er klassifisert som trua i «Nasjonal rødliste for truede arter i Norge 1998». Etter det fylkesmannen kjenner til vil 8 par/hekkelokaliteter bli direkte berørt av vindparken (ligge mindre enn 500 meter fra planlagt vindturbin). Fylkesmannen sier at det til sammenligning finnes 7 registrerte hekkelokaliteter innenfor etablerte verneområder i Nordland. Fylkesmannen sier videre at ungeproduksjonen til hubroen i området er spesielt høy. Området brukes også av nordlig sildemåse samt et det er hekkeområde for havørn. Fylkesmannen sier videre at Solvær er en kalkrik øygruppe med høy botanisk verdi, hvor naturtypene kalkrik kystlynghei er spesielt viktig.

Fylkesmannen konstaterer at den planlagte vindparken er lagt til et inngrepsfritt område, og sier at slike områder nært kysten er ekstra verdifulle.

Videre kommenterer fylkesmannen meldingen om den planlagte vindparken, og er ikke enig med tiltakshavers standpunkt hva gjelder det miljørelaterte problempotensialet i området.

Fylkesmannens beskriver videre hvilken metodikk som ønskes brukt i arbeidet med konsekvensutredningen, og mener det bør legges stor vekt på å få frem virkninger av den eventuelle vindparken. Etter fylkesmannens syn bør en gjennomgående oppbygging for hvert tema være å gi en beskrivelse av dagens situasjon, beskrive virkninger av tiltaket og vurdere konsekvensen av tiltaket der verdien av området for ett gitt tema kobles til virkningen av tiltaket. Fylkesmannen ber også om at usikkerheten knyttet til konsekvensutredningen må belyses, og at avbøtende tiltak blir omhandlet på en grundig måte.

Fylkesmannen har følgende innspill til konsekvensutredningsprogrammet;

- Landskapet i området bør beskrives ved bruk av et nasjonalt referansesystem.
- Det må utarbeides et synlighetskart for vindparken.
- Det må gis en beskrivelse av forekomsten av arter enkeltvis og i økosystemet.
- Naturtyper må kartlegges, og det må legges vekt på deres økologiske funksjon og sammenhengen mellom arter av fugl, annet vilt og flora.
- Ungeproduksjonen til hubro i planområdet må sammenstilles med ungeproduksjonen til hubro fra reir ellers i kommunen.
- Fuglefaunaen, med vekt på rødlistede arter, må kartlegges med hensyn til funksjonsområder (hekkeplasser, myteområder, spiseplasser og trekkorridorer for rovfugl). Registreringene bør

gjøres slik at en får et bilde av områdets betydning for fugl gjennom året, inkludert rasteplasser under vår- og høsttrekket samt overvintringsområder.

- Rødlistede arter bør få et spesielt fokus med hensyn til kartlegging, deriblant oter og sangsvane som lever eller overvintrer i området. Det må vies ekstra oppmerksomhet på hubro, havørn og nordlig sildemåke.
- Ferskvannsdammer- og tjern bør kartlegges for å unngå nedbygging.
- Konsekvensene av økt ferdsel og menneskelig aktivitet som følge av anleggsaktivitet og etablering av vei mellom øyene må beskrives grundig, og ulike former for avbøtende tiltak må diskuteres.
- Antatt arealbeslag i luftrommet til fugl, barriereeffekt for trekkende fugl, betydningen av støy og visuelle forstyrrelser for fugl og fauna og kollisjonsrisikoen med vindturbiner og kraftledninger må belyses.
- Ved fremstillinger av data må det gjøres sammenstillinger på kommunalt og regionalt plan. For hubro bør registreringene sammenstilles med data på landsbasis samt på en internasjonal skala.
- For flora må konsekvensutredningen inneholde en beskrivelse av forekomst av arter enkeltvis og i økosystemet. Kartlegging av naturtyper, med vekt på deres økologiske funksjon og sammenhengen mellom arter av fugl, annet vilt og flora.
- Ettersom kalksjøer er en truet naturtype i Norge, bør floraen i ferskvannsdammene kartlegges.
- Eventuelle endringer av mikroklima og hydrologiske effekter som følge av veibygging, og mulige konsekvenser for flora bør klargjøres.
- Eventuell fragmentering og barrieredannelse for sjeldne arter i floraen bør diskuteres dersom dette ansees som aktuelt.
- Krav til konsekvensutredningen må også omfatte kraftledningstraséene.
- Områdets betydning for friluftslivet lokalt og regionalt må beskrives.
- Det må fremgå hvordan inngrepsfrie naturområder påvirkes av vindparken både direkte og indirekte, fremstilt tallmessig og ved hjelp av kart. Andelen av slike kystnære områder bør presenteres.
- Påvirkning av annen potensiell arealutnyttelse av området bør beskrives.
- Alternativ lokalisering bør presenteres og diskuteres.
- Konsekvensutredningen bør omhandle en beskrivelse av omfanget av beitearealer i området samt vurderinger av eventuelle konsekvenser for videre beitebruk og eventuelle konsekvenser endret beitebruk vil få for kulturlandskapet.
- Det må gis en beskrivelse av dyrket mark, produktiv skog og beiteområder som blir berørt av kraftledningstraséene. Konsekvenser nettilknytningen vil få for videre drift av berørte jord- og skogressurser, samt konsekvenser for kulturlandskapet.
- Planområdenes verdi for reindriften må beskrives. Videre må konsekvenser og avbøtende tiltak belyses i konsekvensutredningen.
- Mulige endringer i strømforhold ved etablering av veier/fyllinger over sund bør utredes. Dette må gjøres for å gi en konsekvensutredning for den marine delen av naturmiljøet.

- Konsekvensutredningen bør beskrive varigheten og tidspunkt for utbyggings- og driftsfasen.
- Et program for etterundersøkelser bør presentert i konsekvensutredningen.

Fylkesmannen mener det bør gis en samlet vurdering av naturverninteressene i området, sammenlignet med omkringliggende områder i regionen. Videre må den totale og langsiktige virkningen på fuglelivet diskuteres. En sammenstilling av alle konsekvensene skal i følge forskriften om konsekvensutredninger gå frem av konsekvensutredningen, og fylkesmannen mener det også vil være svært viktig å få fram sannsynlig samlet virkning av alle avbøtende tiltak.

Nordland fylkeskommune, ved plan- og næringsavdelingen, gir sine innspill til utredningsprogrammet i brev av 27.8.03. Fylkeskommunen ber om at følgende punkter tas inn i utredningsprogrammet;

- En beskrivelse av offentlige planer, både fylkeskommunale og kommunale, i området.
- En beskrivelse av friluftslivet i området, både registrert bruk og aktivitet.
- En beskrivelse av alternative plasseringer av enkeltturbiner, veitraséer og kraftledningstraséer, herunder også avbøtende tiltak som kan redusere negative konsekvenser.
- Fotomontasjer fra stedet av ulike mastetyper for å kunne dokumentere valg av disse.

Fylkeskommunen vil sterkt oppfordre NVE til å pålegge tiltakshaver å utarbeide et oppsummerende kapittel i konsekvensutredningen, slik at konsekvenser av tiltaket og eventuelle alternativer og løsninger kan sammenlignes på en lett og entydig måte. Fylkeskommunen mener det er viktig å dokumentere hvilken metode som er valgt for de ulike utredningstema, og at influensområdet avgrenses for de ulike temaene. Fylkeskommunen sier videre at konsekvensutredningen vil fremskaffe ny informasjon samt fortelle om på hvilke betingelser tiltaket kan etableres. Fylkeskommunen mener det er viktig at disse betingelsene nedfelles i juridisk bindende planer slik at man sikrer at eventuelle betingelser følges opp.

Kystverket Nordland gir sine merknader til meldingen i brev av 15.12.03. I brevet ønsker Kystverket at det gjøres vurderinger i forhold til utlegging av sjøkabel, med hensyn til eksisterende kabler som er utlagt i den planlagte kraftledningstraséen. Vedlagt Kystverkets uttalelse følger kart over hovedleder og bileder for skipstrafikk. For øvrig kan ikke Kystverket se noen problemer knyttet til planene. Kystverket minner om at det kreves tillatelse til utlegging av sjøkabel etter havne- og farvannslovens bestemmelser.

Reindriftsforvaltningen i Nordland beskriver i brev av 13.10.03 reindriften i det aktuelle området. Reindriftsforvaltningen påpeker at forslaget til utredningsprogram ikke omfatter reindriften. Sett i lys av at det aktuelle området inngår som en del av et komplekst driftsmønster av vinterbeitene, mener reindriftsforvaltningen det er viktig at utredningsprogrammet ikke bare avgrenser seg til problemstillinger rundt det arealet vindparken beslaglegger, men at man også ser på effekten av vindparken på reines muligheter for fremtidig utnyttning av beiteressursene.

Reindriftsforvaltningen har følgende innspill til utredningsprogrammet;

- Reindriften bruk av området og mulig fremtidig bruk må beskrives.
- Hvilke konsekvenser tap av beiteareal vil ha for den totale utnyttelsen av vinterbeitene.
- Effekten av vindturbine på rein.
- En beskrivelse av 0-alternativet.

- En vurdering av kraftledningsstraséene i forhold til reindriftens flyttleier, med hensyn til effekter og mulige avbøtende tiltak.
- En vurdering av andre avbøtende tiltak for å redusere tapet av beite.

Reindriftsforvaltningen viser også til brev fra Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt. Av brevet går det frem at reinbeitedistriktet er kjent med at det planlegges en utvidelse av vindparken, og de går imot planene om en vindpark i området, med bakgrunn i at vinterbeite er en knapphetsressurs.

Avslutningsvis understreker reindriftsforvaltning at Solværarkipelet er en viktig del av det totale driftsopplegget for det aktuelle reinbeitedistriktet, og at det derfor er viktig at reindrift tas opp som eget tema i arbeidet med å utrede eventuelle konsekvenser av det foreslåtte tiltaket. I utgangspunktet uttrykker reindriftsforvaltningen stor skepsis til om planene lar seg forene med fortsatt vinterbeite for rein i samme området.

Fiskeridirektoratet, region Nordland, sier i brev av 17.11.03 at de har et ansvar for å ivareta interessene til fiskeri- og havbruksnæringen i plansammenheng. Fiskeridirektoratet sier det er viktig å gjøre tiltakshaver oppmerksom på arealinteresser tidlig i søknadsprosessen slik at eventuelle konflikter kan reduseres eller unngås.

Fiskeridirektoratet anmoder derfor om å få tilsendt forhåndsmeldingen for Sleneset vindpark.

Rana Natur og Ungdom, sier i brev av 1.1.04 at de ikke ønsker å kommentere meldingen fra tiltakshaver, utover at den er lite tilfredsstillende både i omfang og i faglig henseende. De stiller seg spesielt kritisk til delen av meldingen som omfatter konsekvensene av en eventuell utbygging, og sier denne bærer preg av liten forståelse for miljøproblemene en eventuell utbygging vil medføre samt antydninger og utsagn basert på noe de mener er et tynt og mangelfullt faktagrunnlag.

Rana Natur og Ungdom understreker at de i utgangspunktet er positive til bruk av fornybare energikilder som vindkraft, og at vindkraften er viktig sett i forhold til økende forbruk og tilgang på ny energiproduksjon.

På grunnlag av den kunnskap og de erfaringer man har fra influensområdet og om miljøeffekter av vindkraftanlegg generelt mener NU det er problematisk å forene bevaring av naturverdiene på Sleneset med den planlagte vindparken.

Videre kommenterer NU temaene landskap, fugl og dyreliv, flora, lokalisering, og alternativ bruk av området. NU har følgende konkrete innspill til utredningsprogrammet;

- Områdets landskapsverdi må tilstrekkelig beskrive og verdisettes.
- Hubro bør vies stor oppmerksomhet i konsekvensutredningen, og det er viktig å få en forståelse av samspillet mellom hubro, vånd og eventuelle predatorer (eller mangel på slike) for å kunne vurdere konsekvensene av en vindpark.
- Konsekvensene for havørn innefor eller i nærheten av planområdet bør utredes grundig.
- Kollisjonsfaren mellom fugl og vindmøller/kraftledninger må utredes.
- Konsekvensene for fuglelivet på grunn av økt ferdsel og menneskelig aktivitet må utredes.
- Konsekvensene av veibygging og fyllinger på det marine naturmiljø og spesielt påvirkning av levestandardene for vadefugl må utredes.
- Alternative lokaliseringer må utredes.

- Alternative løsninger for bruk av området må utredes, herunder turist- og friluftaktiviteter, forsknings-, undervisnings- og kulturformål, gjerne i kombinasjon med vern.

NU konkluderer med at de stiller seg sterkt skeptisk til en utbygging av vindparken på Sleneset og mener dette kan vanskelig forenes med bevaring av øygruppas unike naturverdier. NU minner også om at en eventuell etablering av den planlagte vindparken kan komme i konflikt med både nasjonale miljømålsettinger og internasjonale miljøkonvensjoner. NU forventer at en konsekvensutredning vil belyse alle konsekvenser grundig, i sin helhet og at føre-var prinsippet blir lagt til grunn for de avgjørelser som eventuelt tas, og der konsekvensene synes usikre. Foreøvrig støtter NU fylkesmannens ønske om en helhetlig vurdering av arealer egnet til vindkraftutbygging.

3.1.2 Merknader fra sentrale myndigheter og interesseorganisasjoner

Direktoratet for naturforvaltning (DN) sier i brev av 30.10.03 at de ikke har kapasitet til å gå inn med konkrete vurderinger i meldingsfasen for denne saken. DN viser til utredningsprosjektet "*vindkraft og miljø – en erfaringsgjennomgang*", der det er gitt anbefalinger om hva som bør utredes i vindkraftprosjekter innenfor både biologisk mangfold, landskap, inngrepsfrie naturområder og friluftsliv.

DN påpeker at bestemmelsene om konsekvensutredninger åpner for å pålegge undersøkelser både før, under og etter gjennomføring av tiltaket, for å klarlegge virkningene og eventuelt motvirke ulemper av tiltaket. DN mener konsekvensutredningen bør vurdere et mulig innhold og omfang av slike undersøkelser.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) vil ikke kommentere meldingen fra Nord-Norsk vindkraft AS utover kort å konstatere at denne er et særdeles tynt dokument i rent fysisk så vel som faglig henseende. NOF merker seg spesielt meldingens kapittel 5 som omhandler konsekvenser av utbyggingen som fremstår med et svært magert innhold preget av mangelfull problemforståelse, sviktende faktagrunnlag og faktiske feil.

Videre gir NOF i brevet en oversikt over de problemstillinger og momenter som er knyttet til deres fagfelt, og som i første omgang synes mest sentrale i forhold til en konsekvensutredning for det meldte utbyggingsprosjektet. NOF har i denne omgang ikke funnet det riktig å legge inn vesentlig faglig argumentasjon. De forventer å få anledning til å gi faktaopplysninger og faglige innspill underveis i utredningsarbeidet, og ber tiltakshaver holde løpende kontakt med organisasjonen.

Videre drøfter NOF vindkraft og konsekvenser for naturmiljøet på et generelt grunnlag, bla med hensyn til overføringsverdi av utenlandske forskningsresultater, vindkraften som arealkrevende produksjonsform av energi og erfaringer fra behandlingsprosessen vedrørende Smøla vindpark.

Hva gjelder kunnskapsbasis sier NOF at om ornitologiske forhold vedrørende de aktuelle områdene på Sleneset er relativt godt kjent, men at dette er særlig knyttet opp mot kunnskapen om havørn og hubro. Data for det øvrige artsutvalget i området er i det alt vesentligste preget av tilfeldige observasjoner innsamlet under feltarbeid med to ovennevnte arter midtsommers, men heller ikke på disse artene finnes gode data utenfor sommersesongen. Nødvendig kunnskap om ulike arters trekkhøyde, trekkruter og annen arealbruk er dermed bare i helt ubetydelig grad tilgjengelig.

NOF vil påpeke nødvendigheten av å fremskaffe følgende basisinformasjon vedrørende ornitologiske forhold i området;

- Fremskaffe fullstendig oversikt over hvilke arter som finnes i området til ulike tider av året, først og fremst knyttet opp mot områdets funksjoner for hekkende trekkende/rastende, beitende, mytende og overvintrende fugl.
- Fremskaffe data på hekkestatus/funksjonsstatus og bestandsforhold/forekomst for rødlistede arter og ansvarsarter i tilknytning til planområdet.
- Kartlegge ulike arters bruk av planområdet i tid og rom med tanke på vurdering av konfliktpotensialet ved en eventuell etablering av en vindpark.

NOF sier at det er hevet over enhver tvil at Sleneset-området huser svært store naturverdier/verneverdier så vel som på nasjonalt som internasjonalt nivå. NOF mener disse er fullt på høyde med naturverdiene på Smøla. NOF forventer derfor at det avsettes rikelig tid og tilstrekkelig ressurser til en forsvarlig gjennomføring av konsekvensutredningen. NOF vil også forvente at det gjøres rom for å avvente relevante undersøkelser fra undersøkelser/forskning som pågår i tilknytning til eksisterende vindkraftanlegg.

Videre gir NOF en stikkordsmessig oversikt over noen helt sentrale problemstillinger/momententer på populasjonsøkologisk nivå, som i større eller mindre grad vil ha konsekvenser for de ulike bestander av fugl ved en eventuell realisering av Sleneset vindpark. NOF mener det i konsekvensutredningen ikke vil være mulig å gå i detalj for alle forekommende arter i planområdet, men det forventes en grundigere analyse for arter med tyngre forvaltningmessig status, eksempelvis rødlistede arter og ansvarsarter.

Ut fra foreliggende kunnskap peker NOF videre på enkeltarters status i forhold til den norske rødlista, gir en kort status av enkeltartenes bruk og forekomst av de aktuelle områdene og en del særlig viktige problemstillinger knyttet til enkeltarter forekommende innefor de aktuelle områdene på Sleneset. NOF tar spesielt for seg artene havørn, kongeørn, vandrefalk, hubro, smålom, sangsvane, nordlig sildemåke, hvitkinngås og kortnebbgås.

NOF fremmer følgende utredningskrav for de enkelte artene;

- *Havørn*

Konsekvensutredningen må omfatte en grundig vurdering og vektlegging av de negative effekter som vil måtte oppstå i forhold til havørnbestanden som følge av en eventuell etablering av vindparken. NOF forutsetter at utredningen omfatter artens helårs bruk av området, og at konsekvensutredningen dermed også omfatter områdets funksjon som overvintringsområde for havørn.

NOF understreker viktigheten av at utredningen omfatter undersøkelser/vurderinger rundt eventuelle effekter på byttedyrpopulasjoner, da dette er et helt sentralt forhold for overlevelse, produktivitet og arealbruk for rovfuglbestander. Dette må inngå i konsekvensutredningen for alle forekommende arter av rovfugl i området.

- *Kongeørn:*

Det må legges vekt på å kartlegge artens bruk av området høst, vinter og vår samt vurdere konfliktpotensialet i forhold til overvintrende individer av arten.

- *Vandrefalk:*

Utredningene må omfatte artens bruk av planområdet som jaktområde i hekkesesongen og i hvilken grad en vindpark vil forringe kvaliteten på dette, eksempelvis gjennom reduksjon i byttedyrpopulasjonene.

- *Hubro:*

Konsekvenser av direkte habitatødeleggelse som følge av nedbygging av veier og anlegg, herunder tap av egnede reirlokalteter, jaktområder, sitteplasser/skjul, med mer, må utredes.

Konsekvenser av utilgjengeliggjøring av habitat og habitatforringelse gjennom virkninger av tekniske forhold og adferdsmessige mekanismer, herunder skremseffekter, og fysiologisk stress forårsaket av infrastruktur og tekniske installasjoner, f.eks. støy, økt menneskelig tilstedeværelse/aktivitet/forstyrrelse, mv, må utredes.

Konsekvenser av endringer i byttedyrpopulasjonenes tetthet og sammensetning som følge av eventuelle tekniske og strukturendrende inngrep i områdene, herunder spesielt endringer i bæreevne og populasjonsdynamikk hos vånd.

- *Smålom:*

Konsekvensutredningen forutsettes å skaffe til veie relevant kunnskap for vurdering av effektene av en eventuell vindmølleutbygging i området.

- *Sangsvane:*

Artens arealbruk i området og planområdets funksjon for arten må utredes med tanke på å kartlegge konfliktnivået.

- *Nordlig sildemåke:*

Nærmere undersøkelser bør foretas for å avklare hvilken funksjon planområdet har for den lokale bestanden av nordlig sildemåke, hvorvidt det finnes hekkende par innenfor planområdet og hvilket konfliktpotensial som foreligger med tanke på en eventuell etablering av vindkraftverk i området.

- *Hvitkinngås/Kortnebbgås:*

Potensialet for negative effekter på Svalbard-bestanden av hvitkinngås ved utbygging må etter NOF sin vurdering anses som betydelig. Forhold vedrørende kollisjonsfare og effekter på trekk- og rastemuligheter må utredes.

NOF forutsetter at konsekvensutredningen omhandler vurderinger knyttet til økosystemnivå, særlig knyttet til den storstilte vegbyggingen som planlegges. NOF forventer at konsekvensutredningen vil foreta en grundig vurdering av de økologiske konsekvensene av endrede strømforhold i havet.

NOF mener at konsekvensutredningen også må omfatte grundige vurderinger i forhold til alternativ anvendelse av de aktuelle områdene, og de ser for seg følgende viktige innfallsvinkler/momententer; verneformål, forskningsformål, friluftslivs- og turistformål samt kultur- og undervisningsformål.

Avslutningsvis minner NOF om at en eventuell etablering av vindpark på Sleneset vil kunne komme i konflikt med så vel med nasjonalt lovverk som med internasjonalt forpliktelser på miljøområdet. NOF forventer derfor at NVEs krav til den kommende konsekvensutredningen tar høyde for en grundig behandling av de problemstillinger som er omhandlet, og da ikke minst i forhold til de mest aktuelle internasjonale miljøkonvensjonene; Bonn- og Bern-konvensjonene.

Forsvarsbygg sier i brev av 31.10.03 at meldingen har vært fordelt til Forsvarets interne *høringsinstanser, og at det ut fra denne interne høringsrunden er klarlagt at selve vindparken er uproblematisk for Forsvarets infrastruktur.* Imidlertid kan kraftledningen fra Stokkvågen til Øresvik skape problemer. Forsvaret sier at dette kan forholdet kan avklares ved en nærmere beskrivelse og kartfesting av dette alternativet.

SKS Nett AS sier i brev av 28.10.03 at de eier regionalnettet i området hvor det er planlagt tilknytning av Sleneset vindpark. Ut fra omfanget av planene kan det oppstå kapasitetsproblemer på eksisterende kraftledningsnett. SKS Nett påpeker at det i området også er søkt om konsesjon for bygging av to vannkraftverk (Smibelg og Storåvatn) med en samlet ytelse på opptil 60 MW.

SKS Nett sier videre at planene berører kraftledningsnettet til flere regionalnettsiere i området, og at både SKS Nett, Helgelandnett og Statnett er enige om at videre utredninger må samordnes. De berørte partene har i denne sammenheng nedsatt en prosjektgruppe som skal lede utredningene.

Netteierne ser for seg analyser av muligheter og begrensninger i eksisterende kraftledningsnett, samt utredninger omkring alternativer for nye nettløsninger med tilhørende utbyggingskostnader.

Statnett SF sier i brev av 29.10.03 at i henhold til forskrift om systemansvaret i kraftsystemet, kan nye anlegg som tilknyttes regional- og sentralnettet, ikke settes i drift uten vedtak fra systemansvarlig.

Generelt kan ikke Statnett akseptere tilknytning av vindkraftproduksjon som har en negativ påvirkning på kraftnettet, og forutsetter derfor at kravene til anleggsdeler og i rapport «Retningslinjer for nettilkobling av vindkraftverk» (TR A5089) og «Retningslinjer for tekniske krav til anlegg i norsk hovednett» (KtA 6/98) blir lagt til grunn ved dimensjonering av vindkraftverket.

Statnett sier at vindparken på Sleneset vil øke kraft- og energioverskuddet i Nordland generelt og i Salten-ringen spesielt. Videre konstaterer Statnett at vindparken normalt vil mate sin produksjon inn mot Sjøna/Langvatn, og videre til Rana. Statnett ber om at de nettmessige konsekvensene for regionalnettet og sentralnettet utredes.

Luftfartstilsynet sier i brev av 28.10.03 at de har innhentet kommentarer fra Avinor, og at de således uttaler seg på vegne av begge etater. Avinor har vurdert at installasjonene ikke vil ha noen betydning for dagens instrumentprosedyrer ved noen flyplasser eller innvirkning på restriksjonsområder for *eksisterende navigasjonsanlegg og annet utstyr i forbindelse med flytrafikken.*

Luftfartstilsynet minner om at vindturbiner og kraftlinjer kan, avhengig av høyde og luftspenn, utgjøre hinder for luftfarten og skal i så fall merkes etter forskriften om merking av luftfartshindre (av 3. desember 2003 nr 1384).

Luftfartstilsynet gjør også oppmerksom på at forskriften om rapportering og registrering av luftfartshindre (av 14. april 2003 nr 514) gir tiltakshaver plikt til å melde nye og eksisterende luftfartshindre inn til Statens kartverk.

Telenor Networks AS sier i brev av 20.8.03 at de ikke har noen merknader til planen.

3.1.3 Merknader fra grunneiere, rettighetshavere og privatpersoner

Eiere av fritidseiendommer på Slotterøy, Ulvøya og Langneset, i alt 14 personer, har i brev av 25.10.03 følgende innspill til utredningsprogrammet;

- Ved støymålinger må grenseverdiene på 35 dBA, som benyttes til hytte/rekreasjonsformål, overholdes. Tiltakshaver må pålegges å holde seg orientert omkring forskningen på infrastøy (frekvenser mellom 20 og 200 Hz) som skjer i Danmark og Tyskland.
- Tiltaket må visualiseres fra Slotterøy, Langneset, Ulvøya og Moflag.
- Miljømessige konsekvenser må utredes, herunder hubrobestanden i området, annen hekkende fugl og trekkfugl.
- Konsekvenser av stengning av de naturlige havstrømmene i området, og hvordan dette kan påvirke oppvekstmiljøet for fisk samt sannsynligheten for oppmudring ved stenging, må utredes.
- Med hensyn til verditap på eiendommer må tiltakshaver vurdere de rettslige grunnlag som eventuelt berettiger krav til erstatning, da det etter hytteeiernes mening er åpenbart at en etablering av den planlagte vindparken vil føre til økonomisk tap.

De mener at planområdet må avstenges for all ferdsel i hekkeperioden samt at motorisert ferdsel stenges gjennom hele året. De mener også at det må bygges bru med mulighet for båtpassasje inn i sundet øst for Slotterøy, da mange av hyttene på Langneset har sjøtomt/båtplass der.

Videre er de opptatt av hvem som er ansvarlig for fjerning av vindturbinene. Til slutt sier de at en plassering av et særdeles dominerende vindkraftverk i et så flatt landskap midt mellom Træna, Lovund, Tomtind, Dønmann og De syv søstre, utvilsomt vil virke skjemmende. De håper at Miljøverndepartementet og fylkesmannens miljøvernavdeling finner at inngrepene er for store, kystlandskapet for verdifullt og at etableringen ligger for nærme bebyggelsen, til at en utbygging kan tilrådes.

Grunneierne Walter og Vibeke Nielsen gir i brev av 31.10.03 sine kommentarer til meldingen. Grunneierne bor på Ulvøya, og tar innledningsvis opp behovet for overføringsledninger, grundige konsekvensutredninger, behovet for en helhetlig planlegging av vindkraften og innvirkning på næringsvirksomheten i regionen, herunder turisme.

Grunneierne er bekymret for støy og mener at det bør være et krav til utbygger at vindturbinene overhodet ikke skal høres fra bolighus/fritidshus. De mener derfor at utredningsprogrammet må inneholde krav om at det beregnes hvor langt unna vindturbinene må plasseres for at støy overhodet ikke skal forekomme ved bolighus.

Videre mener grunneierne at det i utredningsprogrammet blir satt krav om hvordan lukking av sund vil virke inn på vanngjennomstrømningen mellom øyene og hva dette vil bety for oppvekstvilkår for fisk og islegging om vinteren.

Når det gjelder fuglelivet mener grunneierne at Solværarkipelet med sine 1420 øyer og holmer er unikt i norsk sammenheng, og at det finnes en rekke fuglearter i området. Spesielt finnes en stor bestand av hubro i området, men også en rekke falkefugler og andre sjeldne arter hekker fast i regionen. Etter deres mening må det stilles strenge krav til at all innvirkning på øyenes fugleliv blir vurdert.

Grunneierne mener også at de økonomiske virkningene for Lurøy kommune, herunder arbeidsplasser og lokale innkjøp i utbyggings- og driftsperioden, bør utredes. Grunneierne mener også at det bør utredes hva utbyggingen vil bety for den lokale strømprisen og leveringssikkerheten i området/regionen.

3.2 Merknader til planlagt utvidelse av vindparken

NVE har mottatt 20 uttalelser vedrørende den planlagte utvidelsen av vindparken.

3.2.1 Merknader fra kommunale og regionale myndigheter

Lurøy kommune har behandlet saken i formannskapet 13.1.04. Følgende vedtak er fattet;

«Det synes som det foreslåtte utredningsprogram i det alt vesentlige vil være dekkende for de problemstillinger en lokalt og sentralt ønsker å ha belyst i sammenheng med konsesjonsvurderingen.

Kravene til konsekvensutredning vil naturlig nok bli ytterligere forsterket i sammenheng med utvidelsen av utbyggingsområdet, da omfanget av mulige problemer i tilknytning til friluftsliv, landskap, fugl og fauna, flora, virkninger av støy, virkninger for fiskeri og skipsfart og samfunnsvirkninger vil øke som følge av utvidelsen av utbredelsesområdet for vindmølleparken.

Kommunen er imidlertid av den formening at en samlet konsekvensutredning av hele området, både A og B, vil gi de beste muligheter for å gjøre valg som senere vil måtte komme og vil være langt å foretrekke istedenfor en trinnvis utredning hvor sammenhengen mellom de ulike interessene kan bli mangelfulle».

Rana kommune formidler i brev av 21.1.04 følgende vedtak fattet i Miljø-, plan og ressursutvalget i møte 14.1.04;

«Rana kommune stiller seg åpen for å vurdere om det som del av Sleneset vindkraftverk kan bygges ny 132 kV nettløpe langs Sjonafjorden fra Sila til Helgåga i Rana kommune.

Utredningsprogrammet for KU for tiltaket må også omfatte den aktuelle nettraséen i Rana. Følgende team bør utredes;

- *Biologisk mangfold på linjestrekningen og tiltakets antatte virkninger på dette.*
- *Landskapsmessige virkninger.*
- *Linjebyggingens forhold til eksisterende hytter, friluftsliv og bosetting, og til utviklingspotensialet for slik arealbruk på strekningen.*
- *Eventuelle konsekvenser for jord, skogbruk og kulturlandskap. Drift av dyrka mark. Produktiv skog og beiteområder.*
- *Trasévalg forbi Flostrand detaljeres særskilt, og vurderes relatert til utviklingspotensialet for ny hyttebebyggelse og turisme som er i dette området.*
- *Trasévalg fra Silatunnelen til Helgå detaljeres særskilt, og vurderes relatert til det utviklingspotensialet for ny hyttebebyggelse og turisme som er i dette området. Sjøkabel må vurderes.*

I valg av tilknytningstraséene vil Rana kommune anbefale at det i størst mulig utstrekning benyttes sjøkabel.

Rana kommune anbefaler tiltakshaver, samtidig med konsesjonssøknaden å fremme privat reguleringsforslag for den aktuelle linjetraséen i Rana dersom denne blir valgt. Alternativt kan kommunen vurdere å dispensere fra arealklassifiseringen LNF i kommuneplanens arealdel, og fra plankravet i PBL § 23. En eventuelle slik dispensasjonssøknad kan imidlertid ikke påregnes realitetsbehandlet og eventuelt innvilget før konsesjon etter energiloven er gitt».

Fylkesmannen i Nordland viser i brev av 28.1.04 til sin tidligere uttalelse, og ønsker at de tidligere innspillene også skal gjelde for den planlagte utvidelsen av vindparken.

Fylkesmannen sier videre at områdene rundt Dyrøy har et kulturlandskap av spesiell høy verneverdi. Fylkesmannen vil derfor presisere at en kartlegging og beskrivelse av kulturlandskapet, og virkninger og konsekvenser i forhold til dette, også må tas inn som et tema i utredningsprogrammet.

Fylkesmannen sier at den planlagte utvidelsen vil eventuelt komme i tillegg til den opprinnelige planlagte vindparken, og at det derfor er viktig at både virkning og konsekvensvurderinger blir gitt for begge prosjektene hver for seg og at de samlede effekter vurderes og beskrives. Fylkesmannen mener virkning og effekter av eventuelle valg av turbinstørrelse må beskrives. Fylkesmannen ber også om at utredningstemaene omfatter det nye alternativet for nettilknytning.

Kystverket Nordland viser i brev av 27.11.03 til sin tidligere uttalelse hva gjelder vurdering av kabler som planlegges utlagt i forbindelse med nettilknytning av vindparken. Kystverket sier i brevet at de ikke kan se at utvidelsen av utbyggingen vil medføre noen ytterligere konsekvenser for sjøtrafikken.

Naturvernforbundet i Nordland sier innledningsvis i brev 30.1.04 at de beklager at vi nok en gang står overfor en sak der energiproduksjon står dramatisk i konflikt med natur, landskap og friluftsliv. Etter Naturvernforbundets mening oppstår denne situasjonen fordi oppføringen av vindmøller i Norge skjer etter subsidiert impulsmetode og ikke etter saklig, veloverveid og helhetlig planlegging. Mangelen på en slik plan er etter Naturvernforbundets syn i seg selv nok til at de vil avvise videre behandling av saken.

Når meldingen nå likevel ser ut til å bli behandlet sier Naturvernforbundet at dette utløser stor innsats fra enkeltpersoner og organisasjoner. Naturvernforbundet mener det er trist at en tendensiøs og mangelfull melding skal bli akseptert som grunnlag for en høring som legger som legger beslag på verdifulle ressurser i så vel forvaltning og næringsliv, som blant frivillige.

Naturvernforbundet i Nordland mener planene må skrinlegges ut fra eksisterende kunnskap om de store naturkvalitetene i området. Etter deres syn må utvidelsen i hovedsak vurderes som et forhandlingsutspill og må ikke lede noen til å tro at ett av områdene kan bli et fornuftig kompromiss med ubetydelige skadevirkninger.

Naturvernforbundet synes det er åpenbart at tiltakshavers, gjennom den planlagte utvidelsen, ikke har tatt de store naturverdiene og sakens alvor inn over seg. Gjennom grove feil og mangler ved saksfremstillingen samt forslag til utredningsprogram, dokumenterer tiltakshaver verken relevant problemforståelse eller det nødvendige minimum av kompetanse, og Naturvernforbundet mener derfor at meldingen bør avvises.

Naturvernforbundet sier videre at dersom forvaltningen finner hensikt i å gjennomføre den nødvendige og omfattende saksbehandling med foreliggende meldinger som utgangspunkt må utredningsprogrammet strammes opp. Konsekvensutredningsprogrammet må sikre en detaljert og grundig analyse av sakens mange mer eller mindre kjente sider. Konsekvensene av en slik utbygging kan ikke forstås uten en dyptgående og uholdt saksutredning som faktisk søker å slå fast holdbarheten, eller usikkerheten, i argumentasjon og påståtte fakta.

Begrenset erfaring med store vindmølleprosjekt, områdets egenart og store naturverdier gjør at man i denne saken ikke kan nøye seg med summariske standardformuleringer som ender opp som feilaktig og upresis kollektiv snusfornuft.

Naturvernforbundet i Nordland ber NVE sørge for at KU -prosessen fungerer etter hensikten, nemlig *som et stykke folkeopplysning. Som et minimum må følgende utredningstema inkluderes, gjerne utdypes i konsekvensutredningsprogrammet:*

- Energipolitiske premisser og forutsetninger må beskrives og dokumenteres grundig.
- Eksisterende regional kraftproduksjon og forbruk/behov må dokumenteres i seg selv, samt sammenholdes med overføringskapasitet til resten av Skandinavia.
- Utredningen må inkludere samfunnsøkonomiske og miljømessige kostnader dersom prosjektet utløser behov for større overføringslinjer ut av regionen.
- Utredningen må gi en nøktern og pålitelig beskrivelse av 0-alternativets konsekvenser for energiforsyningen. Hensikten her må være å vise de konkrete og faktiske konsekvensene for energiforsyningen, både lokalt, regionalt og nasjonalt, dersom utbyggingen ikke realiseres.
- En substansiell utredning av 0-alternativet må beskrive dagens bruk uten vindkraftverk, og verdiene knyttet til denne bruken.
- Dersom konsekvensene av en utbygging skal kunne sammenholdes med 0-alternativet må 0-alternativet utdypes ved at det skisseres et eller flere scenarier for framtidig annen bruk. Det må framgå hvilke samfunns og bruksverdier som faktisk står i fare for å bli redusert og hvilken samfunnsnytte framtidig bruk av området uten vindmøller, for eksempel til vern og turisme, faktisk vil ha.
- Forvaltningsmessige problemstillinger knyttet til vektleggingen av Lurøy kommunes standpunkt må drøftes. Dette punktet er nødvendig med tanke på at lokalpolitikerne allerede har forskuttert utfallet i saken samtidig som det er uklart om kommunestyrets representanter har muligheten til å fatte uheldige beslutninger når de økonomiske ringvirkningene for privatpersoner i kommunen kan sies å være betydelige.
- Utbyggingens langsiktige konsekvenser for reiseliv og friluftsliv på så vel lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Her må det framgå hvordan en vindmøllepark vil virke inn på et framtidig reiseliv der kystlandskap uten vindmøller vil bli en sjeldenhet og nesten en attraksjon i seg selv.
- Økologiske konsekvenser av utbyggingen må inkludere vurderinger som strekker seg utenfor det berørte arealet. Særlig med tanke på rovfugl er det viktig å sette utbyggingen inn i overordnede regionale, nasjonale og internasjonale perspektiv.
- Utredningen må gi en klar beskrivelse av langsiktige effekter av å endre havstrømmer, av økt og endret menneskelig ferdsel, inklusive økt press på andre omliggende områder, av økt/ redusert tilgjengelighet, skjul og mobilitet for en rekke dyr og planter, inklusive sau samt kollisjonsfare og audiovisuell støys effekt på habitatbruk og medfølgende redusert overlevelse til en rekke dyre og fuglearter.

Forum for Natur og friluftsliv i Nordland (FNF Nordland) er et nettverk for 11 frilufts- og naturvernorganisasjoner i Nordland, som til sammen har ca 20 000 medlemmer. I brev av 22.12.03 sier de at meldingene fra Nord-Norsk Vindkraft er særdeles vage i vurderingene av natur- og friluftslivsverdiene i kraftverkets influensområde. I tillegg mener de at tiltakshavers plan for utredninger når det gjelder disse temaene er dårlige.

FNF Nordland har følgende innspill til utredningsprogrammet hva gjelder friluftsliv;

- Verdien området har som friluftsområde må utredes, der alle aktiviteter omhandles.

- Påvirkning av opplevelseskvalitetene når over 70 vindturbiner med høyder på ca 130 meter plasseres i et relativt flatt område må utredes. FNF Nordland sier at tiltaket vil være en forringelse av estetikken og naturopplevelsen i selve influensområdet, men også i et stort område rundt kraftverket. Veier, fyllinger og støy fra vindturbinene vil forringe verdien av området som arena for opplevelse av uforstyrret natur.
- Endring av områdets tilgjengelighet, og endring av tilgjengeligheten inne i området, må utredes. Dette med bakgrunn i at FNF Nordland er bekymret for at de planlagte fyllingene vil virke som barrierer for ferdsel til sjøs samt at veinettet vil virke inn på naturmiljøet gjennom økt trafikk og forstyrrelse av hekkende fugl og annen fauna.
- Det må vurderes hvordan endringer i opplevelseskvalitet og tilgjengelighet vil påvirke ulike grupper av friluftsutøvere som bruker området. Den potensielle verdien området har som friluftslivsområde må også utredes.
- Alternative utbyggingsområder må utredes.
- Det må utredes hvor store konsekvenser det antas at tiltaket vil få for friluftslivet samlet sett.
- Aktuelle avbøtende tiltak må beskrives.

På bakgrunn av den kunnskap FNF Nordland i dag har om influensområdets verdi som leve-, hekke- og rasteområde for fugl er de av den oppfatning at området er uegnet som lokalitet av det planlagte vindkraftverket. De er særlig bekymret for hvilke konsekvenser en vindpark vil få for områdets hubrobestand, som i følge FNF Nordland er en av landets sterkeste av den sårbare arten. Forumet mener at føre-var prinsippet tilsier at det vindkraftutbygging i dette området ikke må finne sted før en helhetlig konsekvensutredning har funnet sted. Forumet mener utredningene må ta opp alle forhold, herunder habitatødeleggelser, virkning på byttedyrbestander, kollisjonsfare mellom fugl og vindturbiner, effekt av støy fra vindturbiner og forstyrrelser fra økt trafikk og ferdsel samt effekter av endringer i forhold som kan påvirke konkurransen innen arter og mellom arter. De sier videre at det i tillegg til hubro finnes flere andre rødlistearter som bruker influensområdet til hekking, matsøk og trekk. Konsekvensene for nordlig sildemåke, havørn, kongeørn, smålom, sangsvane og vandrevalk må utredes på en helhetlig måte før eventuell utbygging av området kan ta til. De planlagte veiene vil etter forumets mening kunne påvirke byttedyrproduksjonen i gruntvannsområder i området, noe som vil være svært ugunstig for fuglebestanden.

FNF Nordland sier at det ikke er gjennomført kartlegginger av andre naturverdier i området, utenom at noen lokaliteter er med i oversikten over viktige kulturlandskap i Nordland som fylkesmannen har utarbeidet. Forumet sier at det også er kjent at berggrunnen i området er relativt kalkholdig, og at det således er grunn til å tro at det finnes viktige naturtyper som kalkrike strandberg, rikmyrer og kalkenger/baseenger i området. Forumet mener derfor det er viktig at vegetasjonen i området kartlegges grundig.

På bakgrunn av at det nå foreligger planer for en rekke vindkraftanlegg langs Nordlandskysten har forumet tatt initiativ til å legge frem et krav for fylkesmannen i Nordland og Nordland fylkeskommune om at det må utarbeides en samlet plan for utnyttningen av vindkraft i Nordland. Etter forumets mening skal en slik plan avklare hvordan vindkraftproduksjonen skal tilpasses aktørene og verdiene som allerede finnes i kystsonen, herunder naturverdier, friluftsinnteresser og landskapsestetikk. Etter forumets mening må en slik plan også gjøre vurderinger i forhold til fremtidige kraftlinjeutbygginger for den økningen av produksjon som vindkraften vil medføre. De samfunnsøkonomiske aspektene ved vindkraft og transport av vindkraftproduksjon må etter forumets mening også vurderes i denne planen.

Forutsatt at et slikt planarbeid igangsettes krever FNF Nordland at all vindkraftutbygging i Nordland, inkludert planene om en vindpark på Sleneset, utsettes inntil ferdig plan foreligger.

Reindriftsforvaltningen i Nordland viser i brev av 26.1.04 til sin tidligere uttalelse av 13.10.03. Reindriftsforvaltningen sier at den planlagte utvidelsen gjør det enda mer aktuelt å få belyst effekten av tiltaket i forhold til den tradisjonelle bruken av de totale vinterbeiteressursene i Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt.

I tillegg ber reindriftsforvaltningen om at det nye kraftledningsalternativet utredes. Alternativet berører vår- og høstbeiter og flere steder flyttlei for rein. Reindriftsforvaltningen påpeker at flyttleier har et særlig vern i reindrifftslovens § 10-4.

Reindriftsforvaltningen formidler i sin uttalelse det berørte reinbeitedistriktets syn på planene om Sleneset vindpark.

Hestmannen/Strandtindene reinbeitedistrikt sier at det her vil bli betydelige inngrep i beitelandet, samt at flyttleiene både til lands og til vanns vil bli ødelagt og stengt som følge av inngrepene som vil komme. Reinbeitedistriktet undrer seg også om hvordan man skal klare å flytte rein etter inngrepene, da rein er utsatt for mer stress under flytting en ellers og at rein reagerer på en helt annen måte overfor inngrep og forstyrrelser en rein som beiter fritt.

Distriktet stiller også spørsmål ved lovligheten av planene, sett i lys av at flyttleier har et særskilt vern gjennom reindrifftsloven.

Videre viser distriktet til forskning fra Danmark der man har funnet at det oppstår lavfrekvent støy når vindmøllene er i drift. Denne typen støy gjør folk stresset og forringer livskvaliteten/helsen. Reinbeitedistriktet er også bekymret for hvordan dette vil påvirke drektige simler.

Distriktet går også mot kraftledningsalternativene fra Stokkvågen mot henholdsvis Øresvik og øvre Helgåga, da begge disse alternativene vil legge beslag på allerede trange områder hvor man må flytte under og i samme trasé som kraftledningen er planlagt.

Aldersund lokalutvalg har drøftet planene, og har merket seg kraftledningsalternativene som går fra Stokkvågen, over Sila, og videre til Øvre Helgåga og alternativt som luftledning fra Stokkvågen til transformatorstasjonen på Eihaugen.

De er av den oppfatning at luftledninger vil være svært skjemmende og uheldig for miljøet, og mener luftledninger vil få konsekvensene for hytteområder, planlagte hytteområder, utfartssteder, kulturhistoriske områder, bebyggelse og riksvei 17 som turistvei.

Lokalutvalget synes det er beklagelig at slike utbyggingsplaner vil være med på å forringe verdien på de stedene som blir berørt, og gjør attraktive tomteområder verdiløse for private investorer.

Videre sier Aldersund lokalutvalg at landskapet i de områdene som berøres er åpent, storskala og har stor verdi i seg selv, og en kraftledning gjennom dette landskapet vil få store og uheldige konsekvenser. Etter lokalutvalgets oppfatning er det kun økonomiske hensyn som tilsier at et luftspenn skal vurderes.

Lokalutvalget ber om at følgende punkter omhandles i konsekvensutredningen;

- Linjetraséenes forhold til hyttebebyggelse og fremtidig bebyggelse.
- Friluftsinnteresser.
- Bosetting.

- Utviklingspotensial.
- Bebyggelsen og friluftsinnteressene i Aldersund, Stokkvågen, Selnes, Sila og Røytvik.
- Riksvei 17 som turistvei.
- Ny planlagt riksvei 17 gjennom Aldersundet.
- Synliggjøring av kraftledningstraséenes visuelle konsekvenser for landskapet.
- De helsemessige konsekvensene ved å være nabo til en slik kraftledning.
- Reindriften i de aktuelle områdene.

Lokalutvalget konkluderer med at de er svært skeptisk til at Stokkvågen er foreslått som ilandføringssted og ønsker at det legges sjøkabel direkte fra Sleneset til Brensla eller fra Sleneset til Øresvik.

3.2.2 Merknader fra sentrale myndigheter og interesseorganisasjoner

Direktoratet for naturforvaltning (DN) sier i brev av 26.1.04 at det foreligger sterke indikasjoner på at Sleneset-området er svært verdifullt for biologisk mangfold. Blant annet er Slenesets betydning for en rekke rødlistede fuglearter påpekt av flere instanser. DN sier at erfaringer fra tidligere vindkraftprosjekter i Norge viser at mangelfull kartlegging har gjort det vanskelig å vurdere konsekvensene for blant annet fugl. Disse erfaringene har vært sammenstilt av NVE, Riksantikvaren og DN i felleskap, og DN går ut fra at NVE deler deres syn på at de sterke indikasjonene forutsetter grundig kartlegging av verdiene på Sleneset.

DN mener at forslaget til utredningsprogram ikke dekker behovet for miljøutredninger. Det må i følge DN være en forutsetning at det settes av nok tid og ressurser til å gjennomføre en systematisk kartlegging av naturtyper, og grundig kartlegging av viktige arter i økosystemet både med hensyn til bestand og bruk av området. DN mener en økosystemtilnærming bør legges til grunn. Videre ber DN om at friluftsliv må inn som eget tema i utredningsprogrammet.

Med bakgrunn i Slenesets særpregede økosystem og store betydning for en rekke rødlistede arter mener DN det er nødvendig at konsekvensutredningen også presenterer forslag til program for før-, under- og etterundersøkelser.

DN har følgende konkrete utredningskrav knyttet til aktuelle tema;

Landskap

- Influensoområdet bør avklares.
- Landskapets visuelle kvaliteter, særtrekk og verdier, herunder kulturlandskapsverdier, bør beskrives.
- Landskapets evne til å tåle storskala inngrep må vurderes.
- Virkningene av vindmøllene i landskapet må visualiseres ved hjelp av fotorealistiske teknikker. Visualiseringene må også omfatte virkninger av veier og fyllinger.
- Det må utarbeides et synlighetskart for influensområdet.

Friluftsliv

- Influensområdet for friluftsliv må avklares.
- Dagens bruk av planområdet/tilgrensende områder til friluftsliv må beskrives.
- Opplevelseskvaliteter i planområdet/tilgrensende områder må omhandles.
- Konsekvenser av arealbeslag og støy må vurderes.
- Konsekvenser for opplevelsesverdien av vindmøller og anlegg må vurderes.
- Forventet ferdsel i området på grunn av økt tilgjengelighet må vurderes.
- Eventuelle ferdselsreguleringer må beskrives.

Inngrepsfrie områder

- Tapet av inngrepsfrie områder må tall- og kartfestes.
- Andelen inngrepsfrie områder som bortfaller i Nordland fylke må tallfestes.

Biologisk mangfold - naturtyper

- Naturtyper og deres økologiske funksjon må kartlegges.
- Ferskvannsdammer og deres flora og fauna må kartlegges.
- Konsekvenser på viktige naturtyper av arealbeslag, fragmentering, ferdsel og eventuelle endringer på mikroklima/hydrologi må kartlegges.

Biologisk mangfold - ornitologi

- En grundig kartlegging av arter enkeltvis og i økosystemet må utarbeides.
- Bestander av og hekkestatus for rødlistede arter og ansvarsarter må kartlegges.
- Ulike arters bruk av området horisontalt/vertikalt i rommet må kartlegges.
- *Sammenhengen mellom arter av fugl, annet vilt og flora må kartlegges.*
- Risikoen for kollisjoner mellom vindmøller/kraftledninger og konsekvenser på arts- og økosystemnivå må vurderes.
- Barrierevirkning for trekkende fugl og konsekvenser av dette må vurderes.
- Konsekvenser av direkte tap av habitat på grunn av veier og anlegg må vurderes.
- Konsekvenser av økt forstyrrelse (støy, visuell forstyrrelse, menneskelig ferdsel, med mer) på og mellom øyene må vurderes.
- Konsekvenser for fugl som følge av eventuelle endringer i byttedyrpopulasjoner må vurderes.
- Variasjoner i rotoraktiviteten gjennom året og eventuelle konsekvenser av dette må vurderes.
- Forholdet til internasjonale konvensjoner der Norge har forpliktelser bør vurderes.

Marint biologisk mangfold

- Marint biologisk mangfold i grunne havområder mellom øyene må kartlegges.

- Konsekvenser på mangfoldet av veibygging og fyllinger må vurderes.

DN mener tiltakshaver bør pålegges undersøkelser både før, under og etter gjennomføring av tiltaket, for å klarlegge virkningene og eventuelt motvirke ulemper av tiltaket. DN mener at slike undersøkelser må avdekke virkningene og vil kunne bli lagt til grunn for vurdering av avbøtende tiltak, der fjerning av anlegget vil være et aktuelt alternativ. DN mener konsekvensutredningen bør vurdere mulig innhold og omfang av slike undersøkelser, og at et program for etterundersøkelser bør presenteres i denne.

DN ber om at der det er relevant bør de samme utredningskravene stilles til de tre kraftledningsalternativene, og utredningene må være så grundige at de gjør det mulig å gjøre et faglig begrunnet valg av trasé. Til slutt sier DN at det er viktig at konsekvensutredningen vurderer mulige avbøtende tiltak og effekten av disse.

Sametingets miljø og kulturvern avdeling har gitt sin uttalelse til tilleggsmeldingen i brev av 27.1.04. I brevet viser de til brev av 30.9.03 til Riksantikvaren, der de har gitt sitt innspill til den opprinnelige meldingen. Brevet følger vedlagt, og de ber om at dette også anvendes som et innspill til den planlagte utvidelsen av vindparken på Slencet. Sametinget oppsummerer de mest sentrale punktene i denne uttalelsen i sin siste uttalelse.

Sametinget sier at de ikke kjenner til at det er registrert automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet, men finner på bakgrunn av skriftlige kilder at det er sannsynlig at det finnes samiske kulturminner som ikke er registrert innenfor planområdet.

Sametinget ber om at utredningsarbeidet inneholder følgende;

- Systematiske registreringer av automatisk fredete kulturminner.
- Registrering og avgrensning av sammenhengende kulturmiljø.
- Vurdering av influensområde, spesielt i forhold til kulturminner og kulturmiljø.
- Registrering av ikke-legalfredete kulturminner og kulturmiljø.
- Kulturhistorisk dokumentasjon – intervjuundersøkelse. Muntlig tradisjon og lokalhistorie.
- Analyse av registreringsdata og beskrivelse av kulturhistorisk utvikling og av sammenhengen mellom landskap, miljø og kulturminner.
- Beskrivelse av samiske næringsinteresser og analyse av konsekvenser for disse m.v.

Sametinget ønsker at utredningsplikten etter kulturminnelovens § 9 oppfylles gjennom konsekvensutredningen, da de ikke kan se at det foreligger et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag til å klargjøre konfliktnivået i forhold til samiske kulturminner og kulturmiljø for området som tilleggsutbyggingen omfatter.

Norsk Ornitologisk Forening (NOF) gir sin uttalelse til tilleggsmeldingen i brev av 26.1.04. I brevet viser de til sin tidligere uttalelse, og ber om at denne også legges til grunn ved utvidelsen av planene.

NOF registrerer ellers at tilleggsmeldingen beskriver en betydelig utvidelse av det omsøkte prosjektet. NOF konstaterer at tilleggsmeldingen ikke tilfører noe nytt ut over at den beskriver de rent fysiske og tekniske endringer som utvidelsen medfører. NOF sitt generelle inntrykk av de to meldingene er at de gir en heller lettvinnt fremstilling av en del viktige tema, og ikke minst hva gjelder omtalen av miljøkonsekvenser for prosjektet.

På bakgrunn av det åpenbare og tiltagende misforholdet mellom prosjektets størrelse og meldingenes mangler finner NOF det etter hvert vanskelig å ta planen fullt ut seriøst. NOF sier at de uansett forholder seg strengt alvorlig til planen, da en eventuell realisering av planene, både hver for seg og samlet, vil ha en så vidt forøddende effekt på naturmiljøet i området.

NOF sier at den planlagte utvidelsen omfatter områder som på samme måte som opprinnelig planområde innehar særlig store naturverdier, blant annet knyttet til områdets ornitologiske kvaliteter. Videre sier NOF at utvidelsen omfatter områder med et ikke ubetydelig innslag av våtmark hvor baserike kransalgessjøer er et vesentlig landskapselement, og at det derfor forventes at konsekvensutredningen fanger opp eventuelle særlige økologiske og bevaringsbiologiske problemstillinger knyttet til våtmarker og kransalgessjøer i området.

NOF konstaterer at utvidelsen også omfatter Dyrøy hvor det finnes et tradisjonelt egg- og dunvær med tilhørende kulturlandskap som fortsatt holdes i hevd. NOF mener derfor at utredningene må vurdere hvilke effekter en eventuell vindpark vil ha for opprettholdelsen av områdets funksjon som egg- og dunvær foruten i hvor stor grad en slik utbygging vil forringe de kulturhistoriske verdier som finnes i områdene og opplevelsesverdiene knyttet til disse.

Lufftstilsynet sier i brev av 26.1.4 at de har innhentet kommentarer fra Avinor, og at de således uttaler seg på vegne av begge etater.

På grunn av avstandene anser de det lite trolig at en eventuell utvidelse av vindparken vil forårsake forstyrrende reflekser eller andre forstyrrelser for radaranlegget på Vega eller navigasjonssystemer.

Fiskeridirektoratet, region Nordland, sier i brev av 26.3.04 at det planlagte tiltaket kan medføre konsekvenser ovenfor interesser som fiskerimyndighetene er satt til å ivareta. Ut fra dette har Fiskeridirektoratet merknader til hvilke momenter som bør utredes og tas hensyn til før utarbeidelse av konsesjonssøknad.

Fiskeridirektoratet påpeker at det finnes lakse- og blåskjeloppdrett i området. De vet ikke i hvilken grad støy fra vindturbiner kan forårsake stress for fisk i merder, og sier at dersom det planlegges etablert vindturbiner i nærheten av lokaliteten Varholmsundet må støyproblematikken vurderes.

Med hensyn til masseutfylling i sjø og eventuelt stenging av sund sier Fiskeridirektoratet at dette kan forårsake endringer i vanngjennomstrømningen i området. De påpeker at området er spesielt sårbart i forhold til lave vintertemperaturer og det kan tenkes at relativt små begrensninger i gjennomstrømningen kan få store følger.

Videre sier Fiskeridirektoratet at tiltakshaver, ved eventuell utlegging av sjøkabel, må være oppmerksom på at fortøyningene til et oppdrettsanlegg har stor utstrekning under havoverflaten. Tiltakshaver bør derfor ta kontakt med aktuelle instanser for å fastslå utstrekningen på fortøyningen.

Avslutningsvis sier Fiskeridirektoratet at utlegging av sjøkabel kan komme i konflikt med utøvelsen av sjøfiske, som reketråling, garnfiske eller liknende. Tiltakshaver bør i forbindelse med eventuell utleggelse av sjøkabel kontakte de lokale fiskelagene. Vedlagt uttalelsen fra Fiskeridirektoratet følger et kart over havbrukslokalteter i planområde for vindparken og omkringliggende områder.

Den Norske Turistforening (DNT) sier i brev av 26.3.04 at de er positiv til vindkraft som energiform, men at de i mange år har hevdet at det må ligge overordnede vurderinger til grunn for lokalisering av vindparker. DNT mener slike vurderinger helst bør ligge på nasjonalt nivå, eventuelt regionalt, og må kartlegge hvor egnede ulike areal er for etablering av vindparker. I en slik analyse må villmark/inngrepsfri natur, sårbar/sjelden/truet fauna og flora, biologisk mangfold, friluftsliv, kulturminner og landskap inngå som viktige element. DNT sier at både Rogaland og Hordaland

fylkeskommuner har utarbeidet slike analyser, men at dette er helt klart et statlig ansvar som konsesjonsmyndighetene må ta.

DNT sier at de vindkraftprosjektene som har vært fremmet til nå, nesten utelukkende har tatt utgangspunkt i store vindkressurser og god infrastruktur. DNT mener det er lagt liten vekt på natur- og miljøverdier, og derfor har også flere av prosjektene dessverre hatt uvanlig høyt konfliktnivå. DNT mener den norske vindkraftepoken hadde fortjent en god start uten å kopiere alle feil som ble gjort i vasskraftepokens barndom. Videre kommenterer DNT erfaringer fra enkeltsaker i vindkraftsammenheng.

DNT oppmoder NVE om straks å starte kartlegging av natur/kulturverdier, landskap og friluftsliv knyttet til områder med store vindkraftressurser, og viser til MDs brev av 23.03.01 fra Miljøverndepartementet til Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. DNT støtter fullt ut MDs syn om at mulige areal- og miljøkonflikter ved eventuelle vindkraftetableringer bør vurderes ved å kartlegge interessante areal for å få fram konfliktnivået. DNT mener dette altså er statlige styresmakters sitt ansvar.

Videre kommenterer DNT planene om vindparken på Sleneset, og sier at tiltakshavers omtale av planområdet, både for Sleneset vindpark og den planlagte utvidinga, definitivt stedfester DNTs syn vedrørende overordnet regional planlegging og kartlegging av konfliktområder. DNT påpeker at tiltakshaver hevder at miljørelatert og teknisk problempotensial er lite både for det opprinnelige planområdet og utvidelsen. DNT mener dette er både oppsiktsvekkende og skremmende med bakgrunn i at det finnes diverse hensynskrevende, sårbare og direkte trua fuglearter på de aktuelle øyene i planområdet. DNT sier at totalt vil ca 10-15 hekkende par med hubro bli direkte påvirket av utbyggingsplanene. I tillegg har det nye området (område B) viktig og verdifull våtmark med spesielle innsjøer som det er viktig å ta vare på. DNT mener videre at et omfattende vegsystem, med bruer og fyllinger mellom øyene, representerer et vesentlig landskapsinngrep som klart forringer området natur- og opplevingsverdi. DNT påpeker også området kalkrike berggrunn, som både gir rik flora og basis for huler og grotter som hubroen bruker til reirplasser.

DNT påpeker at tiltakshaver ikke ser behovet for å utarbeide en reguleringsplan for anlegget i og med at det er gitt innspill i forbindelse med rullering av kommuneplanen om at det aktuelle området bør legges ut til byggeområde. DNT er uenig i dette, og sier at dersom vindparkene blir realisert må det selvfølgelig utarbeides en reguleringsplan for å unngå de verste inngrepene og de mest sårbare lokalitetene gjennom detaljert planlegging.

DNT har følgende konkrete innspill til utredningsprogrammet;

- Landskapstyper må kartlegges og fjern/nærverknader av tiltaket må vurderes.
- Det må gis en status over villmark og inngrepsfri natur.
- Flora og fauna i planområdet må kartlegges grundig, med særlig vekt på vegetasjonstyper, forekomst av hekkefugl og arter på trekk, og konsekvensene av vindturbinene, kraftlinjer og vegger på flora og fauna må vurderes.
- Dagens bruk av området til friluftsliv må kartlegges, og det framtidige potensialet for friluftsliv og turisme må vurderes.
- Alternative løsninger, både når det gjelder å skaffe energi, lokalisering av vindparken og utforming innenfor planområdet må vurderes.

3.2.3 Merknader fra grunneiere, rettighetshavere, foreninger og privatpersoner

Herdis og Sigurd Reløy gir sin uttalelse til tilleggsmeldingen i brev av 29.11.03. Innledningsvis sier de at Dyrøy har vært bebodd og drevet i over 150 år, der driften har bestått av fiske, jordbruk og sanking av ærfugldun. Grunneierne sier at de nå bor på Dyrøy fra mai til midten av september, og at de ønsker å bevare Dyrøy som den gamle kystgård og fuglereservat øya er.

Grunneierne er bekymret over den foreslåtte utvidelsen av vindparken. De mener utvidelsen vil ha følgende konsekvenser;

- Stenging av sund som hindrer eneste adkomst de har til havn og sjøhus.
- Stenging av sund som har vært brukt for adkomst til Dyrøy og øyene i sør vil hindre ferdsel for båtrafikken.
- Vindturbiner og veier vil senere utsyn og medføre støy for grunneierne og alle som ferdes i området.

Grunneierne er også bekymret for fuglelivet på Dyrøy og nærområdene. De påpeker at det fra nordspissen av Dyrøy, videre vestover mot Bærholmen og sørover øyene mot Hoksholmen hekker mye fugl, kanskje mer enn i utbyggingsområdet til sammen. På bakgrunn av dette spør de om det er foretatt noen undersøkelser om hvilke konsekvenser utvidelsen av vindparken vil få for fuglelivet i området.

Til slutt understreker de at de forstår viktigheten av at man får alternative energikilder, og at de ikke er motstandere av vindparker. Likevel mener de at den planlagte vindparken vil skape problemer for dem og fuglelivet som de prøver å bevare.

De mener at det ikke bør bygges vindturbiner i et område sør i planområde B, og dette området fremgår av et kart vedlagt.

Varpa hytteforening dekker området mellom Sauvika og Røytvika på innlandet. I brev av 28.1.04 sier de at et luftstrekk med master vil bli svært ødeleggende for trivsel og miljø langs sjøen.

Foreningen sier at de håper at deres hytteområde ikke blir berørt, dersom det blir valgt luftstrekk i området Varpa og videre mot Sila. Etter foreningens mening må i alle fall et luftstrekk legges på oversiden av riksvei 17, der det allerede finnes en kraftledning.

Foreningen henstiller videre uthytter til at det legges sjøkabel hele traséen, og at Varpa hytteforening blir oppført som høringsinstans når konsesjonssøknad og konsekvensutredning sendes på høring.

Sauvika hytteforening dekker området mellom Sauvika og Stordalselva på innlandet. I brev av 28.1.04 sier de at et luftstrekk med master vil bli svært ødeleggende for trivsel og miljø langs sjøen. Foreningen sier at de håper at deres hytteområde ikke blir berørt, dersom det blir valgt luftstrekk i området Varpa og videre mot Sila. Etter foreningens mening må i alle fall et luftstrekk legges på oversiden av riksvei 17, der det allerede finnes en kraftledning.

I brev av 29.01.04 sier **Røytvika hytteforening** at det finnes svært mange hytter, fritidsboliger og planlagte hytteområder fra Stokkvågen til munningen av Sila. Hytteforeningen vil på det sterkeste anmode om at det på strekningen blir lagt sjøkabel, da en stor og godt synlig kraftlinje gjennom det naturskjønne området vil virke svært skjemmende og redusere naturopplevelsen for alle som ferdes der.

Walther og Vibeke Nilsen sier i brev av 30.1.04 at de ikke har noen særlige kommentarer til den planlagte utvidelsen av vindparken. De ber om at sine tidligere innspill utvides til å dekke begge utbyggingsområdene.

Vidre forutsetter de at tiltakshaver i utredningsprogrammet blir pålagt å utrede alternative traséer for kraftledningsnettet på selve Solværarkipelet.

De regner med at NVE allerede før utredningsarbeidet starter gir klar beskjed til tiltakshaver om at luftspenn på Solvær-øyene er utelukket på grunn av miljø- og naturverngrunner, og at jordkabel må utredes.

Hans P. Meland og Hallstein Larssen driver fiskeoppdrett i arkipelet rundt Sleneset i Lurøy. I brev av 9.3.04 sier de at de til sammen har 5 konsesjoner for lakseoppdrett, samt en konsesjon for mellomlagring ved pakkeri. I sin uttalelse ber de om at konsekvensene for vanngjennomstrømmingen og vintertemperaturer (fare for underkjøling) blir utredet, hvis det er aktuelt med fyllinger mellom holmene i området. De henviser til det faktum at området allerede har vist seg å være marginalt under ekstreme kuldeperioder, slik det var på 70-tallet.

3.3 Merknader fra Miljøverndepartementet til forelagt konsekvensutredningsprogram

Miljøverndepartementet (MD) gir sine kommentarer til NVEs utkast til KU-program i brev 7.6.04. I brevet sier MD Sleneset er en del av en kalkrik øygruppe med et økosystem av høy botanisk verdi der en rekke rødlistede fuglcarter hekker, og at Sleneset inneholder kulturlandskap med kystlynghei og inngrepsfrie områder med verneverdi.

Miljøverndepartementet mener at biologisk mangfold bør synliggjøres og stå som eget punkt med overskrift i utredningsprogrammet.

4. NVEs vurderinger

På bakgrunn av meldingen, tilleggsmeldingen, innkomne høringsuttalelser og egne vurderinger, har NVE utformet ett konsekvensutredningsprogram for planene om vindkraft på Sleneset med tilhørende infrastruktur, jf eget brev til NNV om dette. NVEs erfaring fra fastsettelse av andre utredningsprogram er også lagt til grunn ved fastsettelsen av dette utredningsprogrammet.

Et KU-program skal inneholde de punkter som er listet opp i vedlegg IV i forskriftene, men skal avgrenses til forhold som er vesentlige i forhold til miljø, naturressurser og samfunn.

Konsekvensutredningen skal fokusere på det som er beslutningsrelevant. I stedet for punkt e) i vedlegg IV som omtaler konsekvenser for natur, miljø og samfunn, spesifiserer NVE nærmere hva som skal utredes. Utredningskravene i dette punktet vil variere mellom ulike tiltak, og NVE avgjør hvilke temaer som er beslutningsrelevante for den omsøkte vindparken.

KU-programmet er tematisk oppdelt, og omtaler både problemstillinger som skal belyses og framgangsmåte. Med de tillegg og presiseringer som er tatt inn i KU-programmet, antar NVE at konsekvensutredningen vil gi et godt grunnlag for å ta beslutninger om vindkraft bør etableres i området.

4.1 Supplerende utredningskrav til det foreslåtte KU-programmet

NVE har tatt utgangspunkt i forslag til konsekvensutredningsprogram som NNV la frem i sin opprinnelige melding. Forslaget til utredningsprogram er supplert med blant annet følgende utredningskrav:

Landskap og inngrepsfrie naturområder

Fylkesmannen i Nordland og DN sitt krav om at det må utarbeides et synlighetskart for vindparken tas inn under temaet landskap i KU-programmet.

Eierne av fritidseiendommer på Slotterøy, Ulvøya og Langneset fremmer konkrete forslag til standpunkter for visualisering av tiltaket, og ber om at tiltaket visualiseres fra Slotterøy, Langneset, Ulvøya og Moflag. På bakgrunn av dette ber NVE om at tiltaket visualiseres fra disse standpunktene. Dersom det finnes aktuelle referansobjekt i området, ber NVE om at et slikt tas inn i én av visualiseringene, for slik å kunne danne seg et bilde av vindturbinenes dimensjoner.

Fylkesmannen, DN og noen andre høringsinstanser ber om at tapet av inngrepsfrie fremstilles både indirekte og direkte ved bruk av kart og tallmessig. Flere instanser ber også om at andelen av slike kystnære områder som bortfaller i fylket Nordland presenteres. Etter NVEs vurdering vil ikke de omkringliggende inngrepsfrie områdene reduseres gjennom indirekte påvirkning. NVE ber derfor tiltakshaver kart- og tallfeste hvordan tiltaket konkret reduserer inngrepsfrie områder (INON-områder). Gjennom valg av standpunkter for visualiseringer vil det også, etter NVEs vurdering, være mulig å vise tiltakets innvirkning på omkringliggende inngrepsfrie naturområder. Med bakgrunn i dette mener NVE at tiltakets innvirkning på inngrepsfrie naturområder og de estetiske konsekvensene for både omkringliggende områder og inngrepsfrie områder er godt beskrevet.

Kulturminner og kulturmiljø

Når den gjelder den planlagte utvidelsen av vindparken sier fylkesmannen at denne berører et kulturlandskap på Dyrøy med spesielt høy verneverdi. Fylkesmannen presiserer at en kartlegging og beskrivelse av dette kulturlandskapet, samt virkninger og konsekvenser for dette, tas med som et tema i utredningsprogrammet. NVE mener dette ivaretas gjennom det foreslåtte utredningsprogrammet.

Sametinget fremmer en rekke krav til kulturminne- og kulturmiljøundersøkelser som etter NVEs mening er omhandlet i det foreslåtte utredningsprogrammet fra tiltakshaver. Sametinget sier videre at ikke-legalfredete kulturminner og kulturmiljø må registreres. NVE legger til grunn at også dette gjennomføres i henhold til det foreslåtte utredningsprogrammet.

NVE konstaterer at tiltakshaver planlegger fyllinger i sjø og sjøkabel som nettilknytning av vindparken. På bakgrunn av egne vurderinger ber NVE tiltakshaver om at kjente automatisk fredete kulturminner under vann beskrives og vises på kart, og at potensialet for funn av ukjente automatisk fredete og nyere tids kulturminner under vann angis. Dette presiseres under hovedpunkt om kulturminner og kulturmiljø i utredningsprogrammet.

Friluftsliv

Flere høringsinstanser påpeker at forholdet til friluftsliv ikke er omhandlet i det foreslåtte utredningsprogrammet fra Nord-Norsk Vindkraft AS. NVE ber under punkt 3 *friluftsliv og ferdsel* i utredningsprogrammet om at viktige friluftsområder som berøres av tiltaket og at dagens bruk av planområdet og tilgrensende områder til friluftaktiviteter beskrives. NVE ber om at det gjøres en vurdering av hvordan tiltaket (ved støy, arealbeslag, påvirkning av opplevelsesverdien i området,

lettere adkomst og eventuelle restriksjoner på utøvelsen av friluftsliv i eller i nærheten av planområdet) vil påvirke dagens bruk (jakt, fiske, turgåing m.m.).

Under dette punktet ber NVE også om at sannsynligheten for ising og behov for sikring av anlegget vurderes.

Reindrift

Flere høringsinstanser påpeker at forholdet til reindriften ikke er omfattet av det foreslåtte KU-programmet. Med bakgrunn i uttalelsene og erfaring fra fastsettelse av KU-program i andre saker ber NVE om at utredningen omfatter forholdet til rein og reindriftsnæringen. De konkrete utredningskravene er formulert under eget punkt om reindrift i KU-programmet, og omfatter både den planlagte vindparken og de alternative kraftledningstraséene.

Fugl og annen fauna

Fylkesmannen, NOF, DN og Rana Natur og Ungdom sier i sine uttalelser at planområdet er et viktig område for fugl, og foreslår en rekke spesifikke utredningskrav omkring temaet. Høringsinstansene er særlig opptatt av hvilke konsekvenser vindparken vil kunne få for hubro. NVE mener det foreslåtte utredningspunktet vedrørende fugl er dekkende, der det heter at det skal gis en oversikt over sjeldne, truede og sårbare arter innenfor planområdet samt at det skal vurderes hvordan disse artene kan påvirkes. NVE vil imidlertid påpeke at uttalelsene påpeker viktigheten av området for hubro, og ber derfor at det legges spesiell vekt på denne arten i utredningsarbeidet.

Flere høringsinstanser påpeker at området rundt Sleneset også er viktig for havørn. NVE legger til grunn at konsekvensene for havørn blir utredet i samsvar med det foreslått utredningsprogrammet.

Flere høringsinstanser ber om at kollisjonsfaren mellom fugl og vindturbiner vurderes. NVE påpeker at dette omfattes av punkt 4 om fugl i utredningsprogrammet.

Fylkesmannen i Nordland er opptatt av sekundæreffekter (endring av mikroklima og hydrologiske effekter) av vegbygging. På bakgrunn av dette ber NVE tiltakshaver beskrive mulige virkninger av arealreduksjon, grøfting, drenering, oppdyrking, endret beitepress etc. knyttet til vegløsninger og oppstillingsplasser for vindturbiner. Kravet er formulert under punkt 12 om *infrastruktur* i utredningsprogrammet.

Ut fra høringsuttalelsene ber NVE om at eventuelle endringer i byttedyrpopulasjoner (hovedsaklig vånd) vurderes, også hvordan dette kan virke inn på de fuglearter som er avhengig av disse byttedyrpopulasjonene. Dette omhandles under punkt 4 om fugl.

Støy

Fiskeridirektoratet er bekymret for i hvilken grad støy fra vindturbiner kan forårsake stress for fisk i merder. Med bakgrunn i mangelfull erfaring fra vindparker nært oppdrettanlegg ber NVE tiltakshaver vurdere hvordan støyen fra vindturbinene vil kunne påvirke oppdrettslaksen i merder. NVE antar at det foreligger utredninger omkring dette temaet fra utenlandske utredninger vedrørende planlegging av vindparker til sjøs, og ber vurderingene knyttet til dette bygge på relevante undersøkelser fra både inn- og utland. Kravet tas inn under punkt 9 om *støy og skyggekastning*.

Fiskeriinteresser

Fiskeridirektoratet sier at utlegging av sjøkabel kan komme i konflikt med utøvelsen av sjøfiske, som reketraling, garnfiske eller liknende. På bakgrunn av dette ber NVE tiltakshaver om å gi en beskrivelse av fiskeriinteressene i området samt vurdere om og eventuelt hvordan utlegging av sjøkabel kan

komme i konflikt med disse interessene. NVE ber tiltakshaver ta kontakt og samarbeide med de lokale fiskelagene i utredningsarbeidet. Utredningskravet er formulert under punkt 11 om *annen arealbruk*.

Jord- og skogbruk

NVE er enig med fylkesmannen i Nordland om at jord- og skogbruksinteressene som blir berørt av kraftledningstraséene må beskrives. NVE ber om at kraftledningstraséenes eventuelle virkninger for jord- og skogbruk, herunder beite, skal vurderes. Direkte arealtap, endret eller redusert bruk av arealer skal beskrives. Kraftledningstraséenes eventuelle virkninger på skogproduksjon, skogsdrift og skogbildet bør også vurderes. Utredningskravet formuleres under punkt 10 om *jord- og skogbruk*.

Utredningsomfang for de to planområdene

Fylkesmannen mener det er viktig at virkninger og konsekvensutredninger blir beskrevet for hver av de to planområdene og at de samlede effekter av de to planområdene vurderes og beskrives. NVE legger til grunn at de to planområdene A og B utredes på lik linje, og at konsekvensutredningen avdekker aktuelle utbyggingsløsninger innenfor ett eller begge områdene. Det vil da være opp til tiltakshaver å bestemme hvilke utbyggingsløsninger det er aktuelt å omsøke. NVE legger også til grunn av utbyggingsløsningen med flest antall vindturbiner legges til grunn for utredningen, og at eventuelle virkninger for natur, miljø og samfunn ved å øke turbinstørrelsen samt redusere antallet turbiner/utbyggingsområdet skal beskrives i konsekvensutredningen.

Flora

Fylkesmannens krav om at arter enkeltvis og i økosystemet beskrives omfattes etter NVEs vurdering av punkt 6 i utredningsprogrammet. Under dette punktet heter det også at naturtyper/vegetasjonstyper skal beskrives. Fylkesmannen og flere andre høringsinstanser er særlig opptatt av at naturtypenes økologiske funksjon og sammenhengen mellom arter av fugl, annet vilt og flora beskrives. NVE mener det fastsatte utredningsprogrammet er dekkende til å kunne gi en beskrivelse av dette på en god måte.

Marint naturmiljø

Flere høringsinstanser påpeker at eventuelle fyllinger mellom sund vil kunne påvirke vanngjennomstrømningen gjennom disse, og at dette vil kunne få økologiske konsekvenser for det marine naturmiljøet og levestandardene for blant annet vadefugler. NVE ber tiltakshaver under punkt 7 i utredningsprogrammet vurdere hvordan det marine naturmiljø påvirkes (gjennom nedbygging, redusert vanngjennomstrømning, med mer) og hvordan negative virkninger kan unngås.

Annen arealbruk

Fylkesmannen ber om at omfanget av beitearealer og en vurdering av hvordan tiltaket vil kunne påvirke beitebruken og kulturlandskapet omhandles i KU-programmet. NVE er enig i at KU-programmet må omfatte et krav om at beitebruken beskrives samt en vurdering om hvordan en endring i denne kan påvirke kulturlandskapet. NVE viser til utredningskravet i forbindelse med jord- og skogbruk der dette omhandles.

Fylkesmannen ber også om at påvirkningen av annen potensiell arealbruk bør beskrives i konsekvensutredningen. Kravet tas inn under punkt 11 om annen arealbruk, der det bes om at tiltakets eventuelle påvirkning på andre arealbruksinteresser tilknyttet planområdet beskrives.

Kystverket ber om at hensynet til eksisterende kabler vurderes ved utleggelse av sjøkabelen fra vindparken til Stokkvågen. NVE er enig i Kystverkets vurdering, og ber om at forholdet til eksisterende kabler vurderes med tanke på eventuelle konflikter.

Nettilknytning

Rana kommune ønsker at forholdet til eksisterende hytter, friluftsliv og bosetting, samt utviklingspotensialet for slik arealbruk, vurderes i forhold til den planlagte kraftledningen. Kommunen ber samtidig om at trasévalg forbi Flostrand samt fra Silatunnelen til Helgå detaljeres særskilt med hensyn til det utviklingspotensialet som finnes for ny hyttebebyggelse og turisme langs disse strekningene. Rana kommune vil også ha utredet sjøkabel på strekningene. NVE legger til grunn at bolighus og hytter som ligger 50 meter eller nærmere kraftledningstraséen skal beskrives. Under punkt 11 om annen arealbruk skal tiltakets eventuelle påvirkning på andre arealbruksinteresser tilknyttet planområdet beskrives.

Elektromagnetiske felt og helse

Aldersund lokalutvalg ønsker at de helsemessige konsekvensene ved å bo nært en kraftledning vurderes. På bakgrunn av dette ber NVE om at det gis en kortfattet oppsummering av eksisterende kunnskap om kraftledninger og mulig helsefare. NVE ber også om at traséjusteringer eller andre avbøtende tiltak vurderes ved nærføring.

Forholdet til offentlige planer

Nordland fylkeskommune ber om at det gis en beskrivelse av offentlige planer i området. NVE ber om at dette tas inn i utredningsprogrammet under punkt 11 om annen arealbruk.

Leveringssikkerhet

Grunneierne Nielsen mener KU-programmet må omfatte et krav om utredning av hva tiltaket vil bety for strømprisen og leveringssikkerheten i området/regionen. NVE ber tiltakshaver, under punkt 14 om samfunnsmessige virkninger, kort vurdere hva tiltaket vil kunne bety for nettariffen og leveringssikkerheten i regionen.

Annet

Flere høringsinstanser påpeker at KU-programmet må omfatte en vurdering om hvordan fyllinger i sjø vil påvirke strømforholdene, isforholdene og forholdene til havbruksnæringen. NVE er enig i at de planlagte vegfyllingene vil kunne påvirke disse forholdene. Tiltakshaver bes om å vurdere hvordan tiltakene vil kunne endre strømforholdene gjennom sund, og på hvilken måte dette vil kunne påvirke isingsforholdene og havbruksnæringen rundt planområdet. Kravet tas inn i KU-programmet under punkt 11 om annen arealbruk. Her omhandles også forholdet til båttrafikken i området. Forholdet til det marine naturmiljø omhandles under punkt 7 i utredningsprogrammet.

Fylkesmannen ber om at konsekvensutredningen beskriver varigheten av utbyggings- og driftsfasen. NVE vil påpeke at en eventuell konsesjon for Sleneset vindpark vil få en varighet på 25 år, samt at det stilles vilkår om at anleggsarbeidene skal være igangsatt 5 år etter at et rettskraftig vedtak om å bygge og drive vindparken foreligger. NVE ser det som naturlig at tiltakshaver også beskriver hvor lang tid en eventuell byggefase vil ta.

Fylkesmannen mener konsekvensutredningen må presentere et program for mulige etterundersøkelser. NVE viser til forskriften om konsekvensutredninger og ber om at dette presenteres i konsekvensutredningen.

Grunneierne Herdis og Sigurd Reløy på Dyrøy og noen andre høringsinstanser er bekymret for konsekvensene tiltaket vil ha for adkomst til havn og sjøhus og allmenn ferdsel for båttrafikken i områdene rundt Sleneset. NVE ber om at tiltakshaver vurderer hvordan tiltaket vil kunne påvirke båttrafikken gjennom sund der det planlegges vegfyllinger samt hvordan adkomsten til havner og

sjøhus i området vil kunne påvirkes av tiltaket. Kravet tas inn i utredningsprogrammet under punkt 11 om annen arealbruk.

4.2 Utredningskrav som ikke er tatt med i KU-programmet

Noen høringsinstanser kommer i sine uttalelser med utredningskrav som NVE ikke finner riktig å pålegge utbygger.

Landskap

Fylkesmannen i Nordland ber om at landskapet i området bør beskrives ved bruk av et nasjonalt referansesystem. NVE finner det ikke hensiktsmessig å pålegge tiltakshaver å benytte en bestemt metode ved beskrivelsene og vurderingene knyttet til landskap og virkninger for dette. NVE mener det er opp til utrederne å vurdere hvilken metode som er aktuell for å beskrive og vurdere virkningene av tiltaket.

Innspillet fra Nordland fylkeskommune om at ulike mastetyper skal visualiseres tas ikke med i utredningsprogrammet. NVE presiserer at det under punkt 11 om nettilknytning heter at aktuelle tekniske løsninger, samt økonomiske og miljømessige forhold for kraftledningstraséene skal vurderes, herunder skal tilknytningspunkt, spenningsnivå og mastetyper beskrives. Etter NVEs vurdering vil dette gi en god beskrivelse av aktuelle mastetyper. NVE vil påpeke at visualiseringene av tiltaket også omfatter kraftledningstraséene.

Lurøy kommune ønsker at valg av oppstillingsmønster for vindturbinene blir ivarettatt gjennom konsekvensutredningen, for slik å kunne få en best mulig orden og rytme sett ut fra landskapstilpasning og visuell påvirkning. NVE vil ikke pålegge tiltakshaver å velge bestemte oppstillingsmønstre for vindturbinene i vindparken. NVE vil i denne sammenhengen påpeke at vindforholdene er avgjørende ved detaljplassering av vindturbiner i en vindpark, og at tiltakshaver vil etterstrebe en plassering av vindturbinene som optimaliserer produksjon og omfanget av nødvendig infrastruktur. Et påtvinget oppstillingsmønster vil således kunne føre til utbyggingsløsninger som ikke er teknisk og økonomisk optimale.

Kulturminner og kulturmiljø

Sametinget mener at utredningsplikten etter kulturminnelovens § 9 bør oppfylles gjennom arbeidet med konsekvensutredningen. NVE vil i denne sammenhengen påpeke at tiltaket omfatter tre ulike alternativer for nettilknytning samt at endelig plassering av vindturbiner og veger ikke er bestemt. Tiltakshaver ønsker fleksibilitet med hensyn til hvilke løsninger det for dem er aktuelt å omsøke. NVE har tidligere åpnet for en slik fleksibilitet hva gjelder antallet vindturbiner ut fra økonomiske og miljømessige betraktninger. Etter NVEs oppfatning vil § 9-undersøkelser i denne saken kreve svært store ressurser, og ikke være hensiktsmessige å gjennomføre i forbindelse med konsekvensutredningen. Imidlertid må undersøkelsene som igangsettes i forbindelse med konsekvensutredningen være tilstrekkelig omfattende til at en kan anslå hva som vil være konsekvensene av utbyggingen.

Støy

Grunneierne Nielsen er bekymret for støyen fra vindturbinene, og mener KU-programmet må inneholde et krav om at det skal beregnes hvor stor avstand det må være mellom turbinene og bebyggelse for at støy overhodet ikke skal høres. NVE legger til grunn at tiltakshaver angir støynivå ved den nærmeste bebyggelsen, og at det utarbeides et støysonekart for tiltaket. Dersom det viser seg

at Statens forurensningstilsyns retningslinjer for industristøy overskrides skal eventuelle avbøtende tiltak vurderes.

Friluftsliv

Noen høringsinstanser mener planområdet må avstenges for all ferdsel dersom det blir bygd en vindpark på Sleneset. NVE vil påpeke at bruk av veger i området normalt reguleres gjennom vilkår i medhold av energiloven. NVE vil vurdere dette på bakgrunn av eventuelle utredninger og ved en eventuell konsesjonssøknad. Dersom det er aktuelt sette vilkår for å regulere bruken av vegene samt klargjøre eventuelle ferdselsrestriksjoner i planområdet, vil NVE eventuelt sette vilkår om at dette skal avklares mellom lokale og regionale myndigheter, grunneiere og rettighetshavere.

Fugl, annen fauna og flora

NOF ønsker en fullstendig oversikt over hvilke fuglearter som finnes i området gjennom året, hekkestatus/funksjonsstatus og bestandsforhold/forekomst for rødlistede arter, og en kartlegging av ulike arters bruk av planområdet i tid og rom. Videre i sin høringsuttalelse modererer imidlertid organisasjonen dette kravet noe, og sier at det ikke vil være mulig å gå i detalj for alle forekommende arter innenfor de aktuelle områdene på Sleneset. De ber derfor om at rødlistede arter og ansvarsarter blir underlagt en grundigere analyse, og fremmer en rekke spesifikke utredningskrav knyttet til disse artene. Flere andre høringsinstanser har også påpekt behovet for omfattende utredninger vedrørende fugl. NVE mener i all hovedsak at de kravene som fremmes er dekket i det foreslåtte utredningsprogrammet. NVE håper NOF og andre høringsinstanser har forståelse for at man ikke kan omhandle alle spesifikke utredningskrav knyttet til enkeltarter i et KU-program. Etter NVEs vurdering bør man også ved fastsetting av utredningskrav ta utgangspunkt i at pålagte utredninger skal være direkte beslutningsrelevante og ikke skal begrunnes i ønsker om en generell bedre kartlegging av naturverdier. NVE mener således at de foreslåtte utredningskravene for fugl er dekkende, der det heter at fuglefaunaen i området skal beskrives samt at det skal gis en oversikt over sjeldne, truede eller sårbare arter innenfor planområdet. NVE vil imidlertid påpeke at det ut fra de innkomne høringsuttalelser synes som om det er viktig å få belyst konsekvensene spesielt for flere arter, og ber tiltakshaver ta inn over seg de innspillene som er kommet frem under høringen av meldingen og det foreslåtte utredningsprogrammet.

Flere høringsinstanser mener ferskvannsdammer og floraen i disse må kartlegges for å unngå nedbygging. NVE finner det ikke hensiktsmessig å pålegge tiltakshaver omfattende utredningskrav vedrørende dette på nåværende stadium i behandlingsprosessen. NVE vil påpeke at et eventuelt konsesjonsvedtak vil angi at oppstillingsplasser og vegtraséer skal være som i det alt vesentligste som vist på kart vedlagt vedtaket. Det vil bli satt vilkår om detaljutforming av vegtrasé. Etter NVEs vurdering vil et slikt eventuelt vilkår kunne gi kommunale og regionale myndigheter, grunneiere og rettighetshaver muligheter for finne gode løsninger for endelige oppstillingsplasser og vegtraséer. Etter NVEs vurdering vil dette kunne gi løsninger som ivaretar ferskvannsdammer og myrområder på en god måte.

NVE vil imidlertid be tiltakshaver kort vurdere hvordan tiltaket (oppstillingsplasser og veger) vil kunne påvirke ferskvannsdammer i planområdet. Avbøtende tiltak for å unngå konflikt med eventuelle verdifulle ferskvannsdammer som finnes i området skal beskrives. Dersom det viser seg tiltaket vil påvirke disse truede naturtypene vil det være aktuelt med tilleggsutredninger på et senere stadium i prosessen.

Alternativ lokalisering

Flere høringsinstanser ønsker utredet alternative lokaliseringer av vindparken på Sleneset. NVE legger til grunn at Nord-Norsk Vindkraft AS gjennom sine kriterier for utvelgelse av områder har funnet de områdene det for dem er aktuelt å planlegge videre, og mener det er tilstrekkelig at tiltakshaver begrunner hvorfor de ikke har valgt å se på andre områder for alternativ plassering av vindparken på Sleneset.

Nordland fylkeskommune vil at utredningsprogrammet stiller krav til konsekvensutredningen hva gjelder alternative plasseringer av vindturbiner, veier og kraftledningstraséer innenfor planområdet for vindparken. NVE legger til grunn at utbyggingsalternativet med vindturbiner med en størrelse på 2 MW skal legges til grunn for konsekvensutredningen. Eventuelle virkninger for natur, miljø og samfunn ved å øke turbinestørrelsen samt redusere antallet turbiner eller utbyggingsomfanget skal beskrives i konsekvensutredningen. NVE stiller seg positiv til en slik fleksibilitet i planleggingsfasen i forhold til økonomiske og miljømessige betraktninger. NVE vil ikke pålegge tiltakshaver omfattende beskrivelser av alternative løsninger, men ber tiltakshaver beskrive de løsninger de for dem er aktuelt å omsøke.

Annen arealbruk

Noen høringsinstanser ber om at alternative løsninger for bruk av området utredes, herunder turist- og friluftaktiviteter, forsknings-, undervisnings- og kulturformål, gjerne i kombinasjon med vern. NVE vil ikke pålegge tiltakshaver disse utredningene da vi ikke finner disse klart beslutningsrelevante. NVE påpeker at tiltakshaver i konsekvensutredningen skal beskrive 0-alternativet, jf forskrift om konsekvensutredninger, og finner ikke riktig at tiltakshaver skal utarbeide planer for bruk av området til disse formålene.

Helhetlig vurdering av vindkraftarealer

Mange høringsinstanser, blant annet fylkesmannen, Rana Natur og Ungdom, Naturvernforbundet i Nordland og Den Norske Turistforening, ønsker å gjennomføre helhetlige vurderinger av egnede arealer til vindkraftutbygging. NVE har flere ganger fremmet sitt syn på overordnet planlegging av vindkraft i Norge, enten i form av en samla plan, fylkesdelplaner eller regionale analyser av egnede områder for vindkraft. NVE er enig i Miljøverndepartementet sin konklusjon i brev av 23.3.01, og er av den klare oppfatning at en overordnet plan ikke kan bli tilstrekkelig opplysende til at den vil kunne utgjøre et forsvarlig beslutningsunderlag for energimyndighetene. NVE er bekymret for at slike planer kan stoppe utviklingen av vindkraft og at verdifull kraftproduksjon utsettes i påvente av et slikt planarbeid er avsluttet. NVE kan også vanskelig se hvordan et slikt arbeid skal finansieres.

Tematisk kartlegging av konflikter for ulike arealer, f.eks omkring temaene landskap, kulturminner, reindrift, forsvarsanlegg og nettkapasitet, er noe annet enn overordnede planer for prosjekter. Slike tematiske kartlegginger vil ikke kunne være tilstrekkelig som beslutningsgrunnlag for energimyndighetene, men kan være et nyttig grunnlag for de ulike interessenes egne vurderinger av enkeltprosjekter.

Sjøkabel

Rana kommune og Aldersund lokalutvalg ønsker at det stilles krav om at mulighetene for å legge sjøkabel langs hele eller deler av kraftledningstraséen omfattes av utredningsprogrammet. NVE vil i denne sammenheng påpeke at på 132 kV spenningsnivå blir luftledning normalt valgt, da kostnadene ved å bruke sjø- eller jordkabel er svært høye. Kabling i sjø eller jord kan velges på kortere strekninger i spesielle tilfeller med sterke verneinteresser eller med store estetiske ulemper. NVE finner det, ut fra

opplysninger i meldingene og innkomne uttalelser, ikke naturlig å pålegge tiltakshaver å vurdere sjøkabel i området. Utredningskravet tas ikke inn i KU-programmet. Dersom opplysninger i konsekvensutredningen eller høringsuttalelser skulle tilsi noe annet, kan det stilles tilleggskrav om dette.

Annet

Noen høringsinstanser sier at med hensyn til verditap på eiendommer må tiltakshaver vurdere de rettslige grunnlag som eventuelt berettiger krav til erstatning. NVE vil ikke pålegge tiltakshaver dette utredningskravet, da dette forholdet er av rent privatrettslig karakter og ikke relevant for en konsekvensutredning.

NVE vil på bakgrunn av innkomne høringsuttalelser påpeke at nedlegging og fjerning av et elektrisk anlegg etter at konsesjonsperioden er over, reguleres av energilovens standardvilkår. Dette går frem i forskriften til energilovens der det i § 3-1 pkt d om *Nedleggelse og rydding av anlegg* heter;

«Ved nedleggelse plikter den tidligere konsesjonæren å fjerne det nedlagte anlegg og så langt det er mulig føre landskapet tilbake til naturlig tilstand.

Norges vassdrags- og energidirektorat kan sette frist for arbeidet og treffe bestemmelser med hensyn til tilbakeføringen».

Naturvernforbundet i Nordland sine krav vedrørende beskrivelser av energipolitiske premisser og forutsetninger, eksisterende regional kraftproduksjon, forbruk og behov sammenholdt med overføringskapasiteten til resten av Skandinavia og samfunnsøkonomiske og miljømessige kostnader av større overføringslinjer ut av regionen tas ikke med i utredningsprogrammet. NVE har tatt inn et eget punkt om systemvurderinger i utredningsprogrammet. Der står det at det skal gis en kort beskrivelse av eventuelle nettmessige konsekvenser for det øvrige regional- og sentralnettet i området. Utredninger og beskrivelser omkring energipolitiske premisser og forutsetninger, overføringskapasitet i Skandinavia, samfunnsøkonomiske og miljømessige kostnader ved større overføringsledninger tas ikke inn i utredningsprogrammet, da det ikke anses som beslutningsrelevant for det konkrete prosjektet.

Miljøverndepartementet mener at biologisk mangfold bør synliggjøres og stå som eget punkt med overskrift i utredningsprogrammet. NVE legger til grunn at eventuelle konsekvensene for biologisk mangfold blir beskrevet og vurdert gjennom de foreslåtte tema og spesifikke utredningskrav som er fastsatt i utredningsprogrammet. NVE finner det således ikke nødvendig at biologisk mangfold omhandles som eget tema i utredningsprogrammet.